

BÖLÜM II

ODALARA KAYIT ZORUNLULUĞU VE KAYIT SİLME İŞLEMLERİ

ODALARA KAYIT ZORUNLULUĞU

Bilindiği üzere 5590 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi, Odalara Kayıt Mecburiyetini düzenlemekte olup, anılan maddenin ilk fıkrası aynen, “Ticaret Siciline kayıtlı tacir ve bu Kanuna göre sanayici sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişilerle, şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerin bu Kanun gereğince mensup olacakları odalarına veya ajanlıklarına kaydolmaya mecburdurlar” hükmünü getirmiştir.

Anılan hükümden de anlaşılacağı üzere, ticaret siciline kayıtlı olmak, odalara kaydolmanın ön şartını oluşturmaktadır. Yalnız burada, diğer yasal düzenlemelere dayanılarak mahkeme kararıyla da belirginleşmiş istisnai uygulamaları göz ardı etmememiz gerekmektedir. Örneğin eczacılar, ticaret sicilindeki kayıtları devam etse dahi, eczacı odalarına üye olmakla, ticaret odalarına veya ticaret ve sanayi odalarına kayıt zorunluluğundan kurtulmaktadır. Bu bölümde bu konuya ilişkin kararları bulabileceksiniz. Bir diğer istisnai uygulama da, kendi yasaları gereği ticari faaliyette bulunmaları yasaklanmış olan serbest muhasebeciler, yeminli müşavirlerin kurdukları şirketleri ticaret siciline kayıtları devam etmesine rağmen odalara kaydolmaya zorlanamayacakları hakkındadır.

Bunun dışında odalarda firmalar arasındaki anlaşmazlıkların genelde esnaf-tacir ayrımından, odalarla kamu iktisadi teşebbüsleri arasındaki anlaşmazlıkların da genel olarak, kamu iktisadi teşebbüslerinin işletme veya taşra teşkilatlarından hangilerinin odalara kayıt zorunluluğu taşıdığı, hangilerinin taşımadığı hususlarında ve son olarak da bazı hipermarketlerin mahalli mağazalarının şube vasfını taşıyıp taşımadıkları konularında odaklaştığını görmekteyiz.

Bu bölümde, anılan konulara ilişkin kararların değerlendirilmesi anında yardımcı olabilememiz için bu konuları açıklamakta fayda görmekteyiz.

ESNAF TACİR AYRIMI

Bilindiği üzere, esnaf ve tacir ayrımı kriterlerini belirleyen en son “Esnaf ve Küçük Sanatkarlar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyonu Kurulu Kararı” 11.06.2002 tarihli Resmi Gazete’de, bu kararda sözü edilen ve bu Kurulca tesbit ve yayımı gereken “Esnaf ve Küçük Sanatkar kolları Listesi”de 11.06.2002 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre; koordinasyon kurulunca tesbit ve 11 no.lu kararıyla yayınlanan Esnaf ve Küçük Sanatkar kollarına dahil olup da; Gelir Vergisinden muaf olanlar, kazançları götürü usulde vergilendirilenler, işletme hesabına göre defter tutanlardan, iktisadi faaliyeti nakdi sermayelerinde ziyade bedeni çalışmalarına dayanan, kazançları ancak geçimlerini sağlamaya yetecek derecede az olan ve Vergi Usul Kanununun 177 inci maddesinin birinci fıkrasının bir ve üç numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, iki numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını geçmeyenler, esnaf ve küçük sanatkar sayılmaktadır.

Vergi Usul Kanununun 177 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan limitler her yıl sonu değişmekte olup, en son 2002 yılı için;

1- Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 25 milyar lirayı, veya yıllık satışları tutarı 36.5 milyar lirayı aşmayanlar,

2- Birinci bentte yazılı olanlar dışındaki işlerle uğraşıp da bir yıl içinde elde ettikleri gayrisafi iş hasılatı 26 milyar lirayı aşmayanlar;

3- Bir ve ikinci bentlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde ikinci bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı, 25 milyar lirayı aşmayanlar, özetle yıllık mal alımlarının tutarı 25 milyar, satışlarının tutarı 36.5 milyar lirayı aşmayanlar, diğer koşulların da tahakkuku şartıyla esnaf ve küçük sanatkar, bu limitleri aşanlar ise tacir sayılmaktadır. 507 sayılı Kanununun 6. maddesi, “Belirleme Koordinasyon Kurulu ve Anlaşmazlıkları Çözümleme Komiteleri” başlıklı bölümün 4 ncü fıkrasında; “Bu Kanuna tabi dernekler (esnaf odaları) arasında veya bu dernekler (esnaf odaları) ile 5590 sayılı Kanuna tabi odalar arasında üye kaydı zorunluluğu bakımından çıkacak anlaşmazlıkları çözümlenmek üzere il ve ilçelerde üçer kişiden oluşan komiteler kurulur. Anılan komite il mülki amirinin başkanlığında ilgili dernek (esnaf odası) ve ticaret odası (ticaret ve sanayi odası)nın birer temsilcisinden oluşur. Komite kararlarına ilgililer tarafından 10 gün içinde yetkili asliye hukuk mahkemesi nezdinde itiraz edilebilir. Mahkemenin kararı kesindir.” hükmü yer almaktadır.

Bu bölümde; Şereflikoçhisar Asliye Hukuk Mahkemesi ile Konya 1 Asliye Hukuk Mahkemesinin, komite kararlarına vaki itiraz üzerine verdiği kararları bulacaksınız.

Yine bu bölümde; Ticaret Sicil Memurluklarınca tescile davet olunmasına rağmen bu davete icabet edilmemesi nedeniyle, mahkeme kararına dayanılarak yapılan tescillere ilişkin muhtelif asliye hukuk mahkemelerinin kararları ile, bu tür ihtilafların, mahkemelerce karara bağlanması gerektiğini vurgulayan, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin kararını göreceksiniz.

2. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ

5590 sayılı Kanunun, odalara kayıt zorunluluğunda olanları hükme bağlayan 9 uncu maddesinin 2 inci fıkrasında yer alan “iktisadi müesseseler” ibaresi ile hangi kuruluşların sasedildiği konusunda da çoğu kez tereddüt hasıl olduğu, bu tür müesseseler ile bunlara bağlı kuruluşların kaydında anlaşmazlıklar çıktığı saptanmaktadır. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin 13.4.1998 tarih, 7939 sayılı, odalara muhataf sirküleri ile konuya açıklık getirilmiş olmakla birlikte, bu konuda yapılan inceleme sonuçlarını bir kez daha belirtmekte fayda görülmektedir.

Bilindiği üzere, 18.6.1984 tarihli Resmi Gazete’de neşredilen 233 sayılı Kanun hükmünde Kararname’de, “Kamu İktisadi Teşebbüsü; iktisadi devlet teşekkülü ile kamu iktisadi kuruluşlarının ortak adıdır” denilmektedir.

Bu kuruluşlardan, iktisadi devlet teşekkülleri, ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş bulunduğundan, bir başka anlatımla, kar amacı güttüklerinden, ticaret siciline ve odalarımıza kayıt zorunluluğundadırlar. İktisadi devlet teşekküllerine bağlı müesseseler, iktisadi devlet teşekküllerine bağlı ortaklıklar ve iştirakleri ile yine iktisadi devlet teşekküllerine bağlı işletmelerin ticaret siciline ve odaya kayıt olmaları zorunludur.

Kamu iktisadi kuruluşları ise, tekel niteliğinde mal ve hizmet üretmelerine ve pazarlamalarına, kar elde etmekten çok kamu hizmeti görme amacı taşımalarına rağmen, gerek 233 sayılı KHK, gerekse ana statülerindeki hükümler nedeniyle ticaret siciline, dolayısıyla oda-

lara kaydolmak zorundadırlar. Kamu iktisadi kuruluşlarının müesseses, bağlı ortaklık işletme ve iştirakleri de iktisadi devlet teşekküllerinde olduğu gibi ticaret siciline ve odalara kaydedileceklerdir. Taşra teşkilatından, müstakil bilançosu tutulan, müstakil sermayesi bulunan birimlerin şube addedilmeleri ve bu nedenle ticaret siciline ve odalara kaydedilmeleri doğaldır. Ancak, kamu iktisadi kuruluşlarına bağlı işletmelerin ve ilçelerde bulunan ve müstakil bilançosu ile sermayeleri bulunmayan birimlerinin (taşra teşkilatının) ticari muamele yapmalarından çok, kamu hizmeti gördükleri söylenebilir. Bunların kaydedilmelerinde ısrar olunmaması daha yerinde olur.

Her ne kadar Kamu İktisadi teşebbüsleri kapsamındaki bir çok kuruluş özelleştirme kapsamına alınmış ise de, bunların özelleştirme işlemleri sonuçlanıp, yeni statülerine kavuşmaları anına kadar, yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda hareket edilmesi yerinde olacaktır düşüncesindeyiz.

Bu bölümde yer alan kararların arasında, adli yargı mercilerinin (Asliye Hukuk Mahkemeleri ve Yargıtay) kararlarının yanısıra, bir kısım idari yargı mercilerinin (İdare Mahkemeleri ve Danıştay) kararları da yer almaktadır.

Benzer konularda, görev ve yetki alanları farklı iki ayrı yargı mercii nasıl olup da karar verebilmektedir. Bu konuda zihinlerde belirebilecek şüpheleri gidermek amacıyla aşağıdaki açıklamaları vermekte fayda görüyoruz.

Ticaret siciline tescil için davet olunması üzerine, bu davetten imtina eden şahsın hükmü tesciline karar verecek merci, Mahalli Asliye Hukuk Mahkemesidir. Mahkemenin vereceği karar Yargıtay nezdinde temyiz edilebilir. Dolayısıyla bu konuda adli yargının yetkisi söz konusudur.

Esnaf-Tacir Belirleme Komiteleri kararlarına karşı, ilgililer tarafından, mahalli Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde itiraz edilebilir ve Mahkemenin bu konuda vereceği karar kesinidir. Burada da adli yargının yetkisi bahse konu bulunmaktadır.

Odalarn resen kayıt, kayıt derecesini belirleme, resen kayıt silme gibi işlemleri, odaların kamu kurumu niteliğindeki hukuksal yapılarından dolayı, “İdari İşlem” vasfında olup, bu işlemin yapıldığı mahallin idare mahkemesi, bu kararların temyiz mercii ise, Danıştay olmaktadır.

Konya İdare Mahkemesi, İzmir 3. İdare Mahkemesi, Sakarya İdare Mahkemesi, İstanbul 3. İdare Mahkemesinin muhtelif ihtilaflara ilişkin kararları, Danıştay 8. Dairesi ile Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun Kararları, anılan konulara ilişkin kararlar olup, ayrıca Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin “Odanın kayıt silme işlemine karşı açılacak davanın görüleceği mercii idare mahkemesi olduğunu” öngören 1992/5716 Esas, 1993/5428 Karar sayılı kararı son derece yerinde yaklaşımları içermektedir.

3- HİPERMARKETLERİN MAHALLİ MAĞAZALARI

Adli yargıda genel kabul gören husus; kendi başına ticari muamele yapan yerlerin şube addedilmesi gerektiği, odaların şube vasıflarını taşıyıp taşımadığını değerlendirerek mahalli mağazaları ticaret siciline ve odaya kaydedebilecekleri doğrultusundadır. Buna ilişkin emsal kararlar bölüm içinde verilmektedir.

Turgutlu

1. Asliye Ticaret Mahkemesi

Esas No: 2000/61

Karar No: 2000/755(145)

ÖZÜ: Tansaş Mağazaları şube niteliğindedir, Ticaret Siciline tescili gerekir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı 14.02.2000 tarihli dilekçesinde; davalı şirket TTK'nun 42. maddesi ve Ticaret Sicil Tüzüğü'nün 52. maddesi ve 5590 sayılı Kanunun 9. maddesi hükümleri uyarınca kendi başına merkezi adına ticari muamele yapmak üzere şube niteliğine haiz olarak açmış buldukları perakende satış mağazalarının faaliyete geçtikleri günden itibaren 15 gün içerisinde ticaret sicil memurluğuna tescil ettirilmeleri gerekirken bu mecburiyeti yerine getirmedeğini, bu nedenle TTK'nun 42. ve 5590 sayılı Kanunun 9. fıkrası gereği ilgili işletmenin şube niteliğinde haiz olduğunu tespiti ile TTK'nun 35. maddesi hükümlerine göre tesciline karar verilmesini talep etmiş duruşmada aynı beyanları tekrarlamıştır.

Davalı vekilinin 14.3.2000 tarihli dilekçesinde; Turgutlu'da bulunan mağazanın şube niteliğini taşımadığını, merkezden ayrı müstakil ticari muamele yapılabilmesinin söz konusu olmadığını, bu nedenle yasal dayanaktan yoksun davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı şirket kayıtları üzerinde gerekli inceleme yapılmış, bilirkişiden rapor alınmıştır.

Talebin konusu ve tartışmalı olan husus davalıya ait işyerinin ticaret siciline tescilinin gerekip gerekmediği hususudur. Söz konusu işyerinin bağımsız bir sermayesi ve muhasebesinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bağımsız bir ticari muamele yapıp yapmadığı ise, tartışmalıdır. Savunma ve bilirkişi söz konusu işyerinde yapılan satış işleminin müstakil olmadığı görüşü ile ticaret siciline tescilini gerekmediğini savunmalarda, davalıyı bağliyabilecek sonuçların ortaya çıkmasına bizzat bu satış işlemi ile neden olabilecek olan (örneğin, raf ömrü dolan ürünün satılması) işyerinin yaptığı bu işlemin sonucu itibari ile bağımsız bir ticari muamele olarak kabul edilmesini gerektireceği düşüncesiyle talebin kabulüne karar vermek gerekmiştir.

KARAR Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1 Davalı Tansaş-İzmir Büyükşehir Belediyesi İç ve Dış Ticaret A.Ş. Mağazasının TTK'nun 35. maddesi gereğince Turgutlu Ticaret Siciline Tesciline,

2- Peşin alınan harcın mahsubu ile yeniden harç alınmasına mahal olmadığına,

3- Davacı tarafından yapılan 33.094.000.- TL. Mahkeme masrafının davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine,

Yasa yolu açık olmak üzere verilen karar davacı temsilcisinin ve davalı vekilinin yüzlerine karşı açıkça okunup, usulen anlatıldı. 05.05.2000

NOT: Bu karar Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 06.11.2001 tarih, 2000/7288 E. 8632 K. sayılı kararı onaylanmış, karar düzeltilmesi isteği de 1.2.2001 tarihli 2001/385 E., 2001/695 K. sayılı kararı ile reddedilerek kesinleşmiştir.

Yargıtay

Onbirinci Hukuk Dairesi

Esas No: 2001/8679

Karar No: 2002/688

KARAR:

Taraflar arasında görülen davada Milas Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 10.7.2001 tarih ve 2001/395-539 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi duruşmalı olarak davalı vekili tarafından istenmiş olmakla, duruşma için belirlenen 29.1.2002 gün davalı avukatı Oğuz Fikret Şahin gelip, davacı avukatı tebligata rağmen gelmediğinden, temyiz dilekçesinin de süresinde verildiği anlaşıldıktan ve duruşmada hazır bulunan taraf avukat dinlenildikten sonra, duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karar bağlanması ileriye bırakılmıştı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi Harun Kara tarafından düzenlenen rapor dinlenildikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı Ticaret Sicil memuru, Milas'ta ticari faaliyet gösteren davalının 5590 sayılı Kanunun 9. maddesi gereğince Ticaret Siciline tescili zorunlu olup, davalının yapılan uyarıya rağmen tescil işlemini yerine getirmediğini ileri sürerek, davalı işletmenin re'sen siciline tescilini, TTK'nun 35/2. maddesine göre cezalandırılmasını talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, ibraz edilen delillere nazaran, davalının Ticaret siciline kaydının yapılması zorunlu iken Ticaret Sicil Tüzüğü'nün 40. maddesi gereğince uyarıya rağmen bu yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesi ile, davanın kabulüne, davalının Ticaret Sicili'ne re'sen tesciline, TTK'nun 35/2. maddesi gereğince takdiren 2.000.000 Lira para cezası ile mahkum edilmesine karar verilmiştir.

Karar, davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1- Davalı vekili, TTK'nun 35/5. maddesi hükmü gereğince hükmolunan para cezasını mahkeme veznesine yatırmadığı veya aynı miktarda teminat göstermediği anlaşıldığından davalı vekilinin para cezası ile ilgili temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.

2- Ancak, 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Hakkındaki Kanununun 9. maddesini, 3 üncü fıkrasında; bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil bir sermayesi ve muhasebeci bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde, kendi başına ticari muamele yapan yerlerin şube sayılacağı öngörülmüştür.

Dava konu mağazanın müstakil sermaye ve muhasebesinin olup olmadığı ve şube niteliğini taşıyıp taşımadığı saptanmadan karar verilemez. Bu durumda, üç kişilik uzman bir bilirkişi kurulu oluşturularak, davalı işyerinin ticari defterlerinin incelenmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.

SONUÇ: Yukarıda (1) nolu bentte yazılı nedenlerle davalı vekilinin hükmolunan para cezası ile ilgili temyiz isteminin reddine, (2) nolu bentte açıklanan nedenlerle kararın davalı yararına BOZULMASINA, takdir edilen 250.000.000 Lira vekillik ücretinin davacıdan tahsili ile davalıya verilmesine, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 31.01.2002 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Hayrabolu

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 2001/93

Karar No: 2002/94

ÖZÜ: Vergi yükümlüsü olmayan, ayrı bir muhasebesi ve bilançosu bulunmayan işletme şube vasfında değildir.

KARAR

Davacı vekilinin mahkememizde açtığı davanın yapılan açık yargılaması sonunda, Dosya incelendi.

DAVACI İDDİASI: Hayrabolu Ticaret Sicil Memurluğu 13.1.2000 tarihli başvurusuyla Hayrabolu'da ticari faaliyet yürüten davalıya 13.12.1999 tarihinde 7 günlük süre içinde ticari işletmenin ticaret siciline kaydettirilmesini veya kaçınma sebepleri varsa 7 gün içinde delilleri ile birlikte memurluğa bildirmesinin tebliğ edildiğini, davalının ticari işletmesini sicile kaydettirmediği gibi kaçınma sebeplerini de bildirmediğinden TCK 35/2. maddesine göre davalı şirket aleyhinde karar verilmesini talep etmiştir.

Dava mahkememizin 2000/14 esasına kayıtlanıp 01/05/2000 tarihinde 93 numara ile kabul karar verilmiş, davalı şirketin temyiz üzerine Yüksek Yargıtay II. HD'nin 2000/9963 E., 2001/865 sayılı ilamıyla "işyerinin TTK. 14. maddesi uyarınca bağımsız bir ticari işletme veya şube niteliğinin araştırılmamış olması sebebiyle bozularak eldeki 2001/93 Esasa kayıtlanmıştır.

DAVALI SAVUNMASI: Davalı şirket vekili vasıtasıyla Sicil Memurluğu yazılarına yanıt verdiklerini, işyerinin bağımsız sermaye ve muhasebesi olmayıp şube ve ticari işletme niteliğinde olmadığından talebin reddini savunmuştur.

DELİLLER VE GEREKÇE: Ticaret Sicil Memurluğunun davet yazısının davalı şirkete usulüne uygun şekilde tebliğ edildiği, vergi dairesi yanıtından şirketin Hayrabolu'da (kiradan dolayı stopaj vergisi yükümlüsü olduğu anlaşılmış davalı şirkete ait ticaret sicili kayıtları getirilip, temsilcileri talimatla dinlenmişler, tanıklar dinlenmiş Gıda ihtiyaç maddeleri satış yeri olan işyerinde keşif yapılmış, defter ve fatura- makbuz gibi belgeleri incelenmiş mali müşavir bilirkişiden rapor alınmıştır.

İşyerinde satışı yapılan malların davalı şirket merkezinde temin edilip işyerine gönderildiği işyerinin vergi yükümlülüğü olmayıp davalı şirketin (kağıthane) vergi dairesi kurumlar vergisi yükümlüsü olduğu, işyerinde ayrı bir muhasebe ve yıl sonu bilançosunun düzenlenmediği belirtilen olaya ve dosyaya uygunluğu sebebiyle itibar edilip TTY. 14. maddesinde anlaşılan şekilde bağımsız ticari işletme ve şube olmadığı anlaşılmakla talebin reddine karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Davanın REDDİNE

- 1- Yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına,
 - 2- Red harcı 4.960.000 liranın davacıdan alınmasına
 - 3- Davacı kendisini vekille temsil ettirdiğinden Av. Ücret tarifesine göre hesap edilen 175.000.000 liranın davacıdan alınıp davalıya verilmesine
- Dair taraf vekillerinin yüzüne karşı yasa yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. 29.03.2002

Erdek

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 2001/93

Karar No: 2002/94

ÖZÜ: Migros Şok Mağazası (Erdek) tek başına alım satım yapmadığından şube vasfında değildir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı Ticaret Sicil Memurluğu Mahkememize verdiği 6.7.2000 tarihli dilekçesi ile davalının Erdek İlçesi'nde Şok Migros T.A.Ş. Erdek satış mağazası ünvanı ile ticari faaliyette bulunduğunu, tesbit raporunun 13.6.2000 tarih 605/37 sayılı yazılarının 16.6.2000 tarihinde davalıya tebliğ edildiğini davalı şirketin bu tebligat nedeni ile itiraz ettiklerini bu yazısının incelenerek 27.6.2000 tarih 6000/55 sayılı yazıları ile TTK 42. maddesi uyarınca tescil işleminin yapılmasını talep ve dava etmiştir.

Davalıya usulüne uygun tebligat tebliğ edilmiş davalı yetkili mahkememize verdiği cevapta Erdek'te faaliyet gösteren Şok mağazasının şube niteliğinde olmadığını merkezinin İstanbul olduğunu, müstakil sermayesi olmadığını, mağazaya ait ticari defterler bulunmadığını, günlük hasılatlarının İş Bankası kanalı ile iş bankasına gönderildiğini, Erdek ilçesindeki bu şok mağazasının tek başına karar alma ve uygulama yetkisinin bulunmadığını, satış fiyatlarının dahi genel müdürlükçe belirlendiğini, mağazanın tüm işlemlerinin genel merkezce yürütüldüğünü genel merkezin Migros Türk A.Ş. olarak İstanbul ticaret sicili nezdinde 5335804662 sicil numarası ile İstanbul Ticaret Odasına kayıtlı olduğunu aidatlarını muntazam ödediğini, Türk Ticaret Sicil Kanununda 5590 sayılı Kanunun 9/3. maddesinde şubenin "bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde kendi başına ticari muamele yapan yerler şube addolunur" hükmü uyarınca Erdek'teki iş yerinin Şube olmadığını, aynı nitelikte Gaziantep'teki Şok Mağazası ile ilgili olarak açılan davanın reddine karar verildiğini, bu nedenle mahkemece'de davacının talebinin reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Erdek vergi dairesine ve Belediye Başkanlığına yazılan müzekkerelere cevap verilmiş Erdek ilçesi'ndeki iş yerinin Migros Türk A.Ş. adı altına 20.7.2000 tarihinde hipermarket ruhsatı aldığı, 621.002.4930 vergi numarası ile Migros Türk A.Ş. olarak vergi dairesinde kaydı bulunduğunun bildirildiği görülmüştür.

Migros A.Ş.'nin İstanbul'daki merkezine yazılan müzekkereye verilen cevapta Erdek ilçesindeki Şok mağazasının kendi başına muamele, alım satım yapmadığı, alışlarının merkez kanalla yapıldığı, bu nedenle Migros mağazasının satış mağazası olduğu şube vasfını taşımadığı nedeni ile davanın reddine karar verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

KARAR: Neden ve kanıtları yukarıda açıklandığı üzere,

1-Davanın Reddine,

2- Davacı tarafından yapılan giderlerin üzerinde bırakılmasına,

3- Harç peşin alındığından yeniden alınmasına yer olmadığına,

4- Dava tarihinde geçerli avukatlık ücret tarifesi uyarınca davalı vekili lehine hesap edilen 676.500.000 Lira avukatlık bedelinin davacıdan alınıp davalıya verilmesine dair verilen karar davacı ile davalı vekilinin yüzlerine karşı yasal yollar açık olmak üzere açıkça okunup anlatıldı. 12.09.2000

Tavas

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1996/301

Karar No: 1998/31

ÖZÜ: Bir işletmeyi kısmen dahi kendi adına işleten ve kazancı VUK 177 inci maddesinde öngörülen limitlerden birini aşan kişiler tacir sayılır.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı Kale Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanlığından Başkan Mehmet Cemil Erdem Mahkememize vermiş olduğu 14.10.1996 havale tarihli dilekçesi ile Tavas Belirleme Koordinasyon kurulunun 4.10.1996 tarihli 1 ve 5 sayılı kararları ile TTK.nun 17. maddesine göre bedeni çalışmalarından ziyade sermayelerine dayanan işleri ve Vergi Usul Kanununun 177. maddesinin 1 ve 3 nolu bentlerinde yer alan nakti limitlerini aşmaları sebebi ile Tacir sayılmalarına karar verildiğini, TTK 177. maddesine göre bir kimsenin esnaf olabilmesi için sabit veya gezici olarak ticari faaliyet göstermesi, yahut sanat icra etmesi gerektiğini, TTK.nun 14. maddesine göre de Tacir olabilmesi için ticari faaliyet gösterebileceği bir işletmeye sahip olması gerektiğini, bu durumda esnaf ve tacir tanımlarının birbirleri ile çeliştiğini, her iki durumda da kişilerin ticari faaliyet göstermesinin baz olarak alındığını, buna göre Oda üyesive’nun Koordinasyon Kurulu Kararına göre sadece tacir değil aynı zamanda esnaf niteliği de taşımakta olduğunu, VUK.nun 177. maddesi de dikkate alındığında..... ve.....’nun esnaf sayılması gerektiğini, bu şahısların 1995 yılı satışlarında bu limitleri aşmadıklarının anlaşıldığını, bu nedenle Koordinasyon Kurulunun almış olduğu 4.10.1996 tarih ve 1 ve 5 sayılı kararların iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkememizce dava dilekçesi ve duruşma günü davalılara tebliğ edilmiş tarafların gösterdikleri deliller toplanmıştır.

Davalı Tavas Ticaret Odası Başkanlığı dosyaya ibraz etmiş olduğu 22.11.1996 havale tarihli dilekçeleri ile Koordinasyon Kurulunca verilen kararın yerinde olduğunu belirtmiş cevap dilekçesinde Esnaf ve Tacir olmanın şartlarını ve kıstaslarını irdeleyen dilekçesini Mahkemeye ibraz etmiş, adı geçen şahısların Tacir sıfatı taşıdıklarını bu nedenle davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkememizce ve..... vergi beyannameleri, dosyaya getirilmiş, Kale Asliye Hukuk Mahkemesince ve.....’nun işyerinde keşif yaptırılmış,..... ve.....’nun kayıtları, muhasebe işlemleri, üzerinde bilikişi incelemesi yaptırılmıştır.

Bilirkişi Ramazan Kalli tarafından ve.....’un kayıtları ve işyeri incelenmiş olup bilirkişi raporunu dosyaya ibraz etmiştir. Mali Müşavir olan bilirkişi raporunda ve’nun TTK.nun 17. maddesine göre Esnaf sayılmaları gerektiğine ilişkin raporunu dosyaya ibraz etmiştir.

Bilirkişi raporunun yetersiz oluşu ve bilirkişi raporuna itiraz edilmesi üzerine Mahkememizce dosya Ankara Nöbetçi Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilerek Ankara Üniversite-

si Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku kürsüsünden seçilen bilirkişi Doç. Dr. A. Kürşat Ünal'a dosya tevdi edilmiş, bilirkişi dosyaya ibraz etmiş olduğu gerekçeli raporunda Türk Ticaret Kanununun, Vergi Usul Kanunu ve ilgili mevzuat irdelenmek suretiyle rapor tanzim edilmiş, raporda netice olarak..... ve.....'nun Tacir sayılmaları gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Davacı vekili tarafından bilirkişi Doç. Dr. A. Kürşat Ünal tarafından düzenlenen rapora itiraz edilmişse de keşif sırasında dinlenen bilirkişi Ramazan Kalli'nin mali müşavir olup bilirkişinin tespitlerinin alım ve satımları da değerlendirilmek suretiyle TTK.nun ve ilgili yasalar uyarınca ve.....'nun tacir sayılıp sayılmayacakları hususunda yeterli inceleme ve irdeleme yapıldığından ve Hukukçu Bilirkişi tarafından düzenlenen raporun yeterli bulunduğu sonuç ve kanaatine varıldığından Mahkememizce yeniden bilirkişi incelenmesi yaptırılmasına gerek görülmemiştir.

Dosyaya getirilen tüm belgeler, bilirkişi raporlarının değerlendirilmesi sonucunda Esnaf sayılması gerektiği belirtilen ve.....'nin VUK.177. maddesinde satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satış ve yıllık alımlarının tutarı 1 (bir) milyar 500 milyon lirayı aşanlar tacir sayılır sınırının altında ise de tacir sayılmak için VUK. 177. maddesinde her iki şartın bir arada aranması zorunlu bulunmamaktadır. Diğer bir anlatımla bir kimsenin tacir sayılması için hem yıllık alımlarının tutarının bir milyar beşyüzden fazla olması şart koşulmamıştır. Yasada yıllık alımlarının tutarının 1 milyar 500 milyon lirayı aşanlar veya satışlarının tutarı bir milyar sekizyüz milyon lirayı aşanların tacir sayılacakları belirtilmiştir. Diğer taraftan bir kimsenin tacir sayılabilmesi için TTK.14./1. maddesi uyarınca bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işletmesi gerekmekte olup, bir gerçek kişinin tacir sayılabilmesi için bir ticari işletmenin bulunması ve bu ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işletmesi gereklidir. Kanunun gerekçesinde kısmen dahi olsa ibaresinin adi şirket vasıtası ile işletilen ticari işletmelerden adi şirket ortaklarının tacir sayılmasının mümkün kılma amacı ile maddeye konulduğu anlaşılmaktadır. ve.....'da gelir sağlamayı hedef tutan, devamlı olan ve faaliyetleri Esnaf faaliyeti sınırlarını aşan bir işletme işlettikleri anlaşıldığından ve bu ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adlarına işletmeleri sebebi ile tacir sayılmaları gerektiği sonuç ve kanaatine varılmış davacının yerinde görülmeyen davasının reddine karar vermek gerekmiş ve mahkememizce aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

KARAR: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

- 1- Davacının ispatlanamayan davasının REDDİNE,
- 2- Peşin alınan harcın mahsubu ile bakiye alınması gereken 524.900.TL. harcın davacı Mehmet Cemil Erdem'den alınmasına
- 3- Davalı tarafından yapılan 11 milyon TL. yargılama giderinin davacıdan alınarak davalı Tavas Ticaret Odası Başkanlığına verilmesine,

Dair davacı vekili Av. Hasan Hüseyin Tarakçı ile davalı Tavas Ticaret Odası Başkanlığı temsilcisi Emin Sandıkçı'nın yüzüne karşı 507 sayılı Yasanın 6. maddesi uyarınca kesin olmak üzere verilen karar açıkça okunup, usulen anlatıldı.23.02.1998

Yargıtay

Onbirinci Hukuk Dairesi

Esas No: 2000/9963

Karar No: 2001/865

ÖZÜ: Mahkemece dava konusu yerin (marketin) TTK'nun 14. maddesi uyarınca bağımsız bir ticari işletme veya şube niteliği olup olmadığı araştırılması gerekir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Taraflar arasında görülen davada Hayrabolu Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 1.5.2000 tarih ve 2000/4-93 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi Verda Çiçekli tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı temsilcisi, davalı şirketin Hayrabolu ilçesinde market açtığını ve TTK'nun 32. maddesi uyarınca, kendilerine yapılan uyarıya karşın verilen süre içerisinde ticari işletmeye ticaret siciline tescil ettirmediğini ve tescilden imtina sebeplerini açık ve etraflı biçimde bildirmediğini ileri sürerek, TTK'nun 35/2. maddesi uyarınca, davalının cezalandırılmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, müvekkilinin BİM Birleşik Mağazalar A.Ş. adı altında market işletmeciliği yaptığını, merkezinin İstanbul'da olup, ticaret siciline kayıtlı olduğunu, Hayrabolu ilçesindeki marketin ayrı bir sermayesi ve muhasebesi bulunmadığını savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve toplanan kanıtlara göre, davalı şirketin Hayrabolu'da ticari faaliyetini sürdürdüğü, TTK'nun 35. maddesi uyarınca faaliyette bulunduğu yerdeki Ticaret Sicil Memurluğuna kaydettirmesi gerektiği, nitekim Ticaret Sanayi Odaları, Ziraat Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret odaları, Ticaret Borsaları, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Kanunu'nun 9. maddesinde, bir merkeze bağlı olarak müstakil olarak faaliyette bulunan şubelerin buldukları yerine Ticaret Siciline kayıt yaptırmalarını öngörülmesinin anlaşıldığı, TTK'nun 35/2. maddesi uyarınca, davalının 25.000.000 TL para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Kararı davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava, TTK'nun 35/2. maddesi uyarınca, yapılan ihtar karşın ticari işletmeyi ticaret siciline tescil etmeyen ve gerekçelerini de, belirtilen sürede bildirmeyen davalının cezalandırılması istemine ilişkindir.

Davalı vekili, dava konusu işyerinin (marketin) ayrı bir sermayesi ve bağımsız bir muhasebesi bulunmadığını, dolayısıyla müstakil bir ticari işletme olmadığını savunmuştur.

Bu durumda mahkemece, dava konusu yerin (marketin) TTK'nun 14. maddesi uyarınca, bağımsız bir ticari işletme veya şube niteliği olup olmadığı araştırılmak gerekir. Şayet bu inceleme sonucunda, davalı yerin ticari işletme niteliği taşıdığı

anlaşırsa, o zaman tescil istemi bulunmasa bile, davalı işyerinin ticaret siciline kayıt olunması gerektiği gibi, davalının Yasa'da öngörülen para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken, bu konuda yeterli bir araştırma ve inceleme yapılmadan, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş ve kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, kararın davalı yararına BOZULMASINA, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 5.2.2001 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Antalya

2. İdare Mahkemesi

Esas No: 2000/1119

Karar No: 2002/55

ÖZÜ: İşletmenin ticari faaliyeti sona erse dahi, oda kaydının silinmesi için önce ticaret sicili kaydının terkinini gerekir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Antalya 2. İdare Mahkemesince dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava, Kumluca Belediyesi Elektrik Su İşletmesinin fesh edildiğinden oda kayıt ve aidat borçlarının silinmesi hususundaki başvurusunun reddine ilişkin 24.8.2000 gün ve 6130 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

5590 sayılı Ticaret Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu'nun 9/2. maddesinde "Sermayesinin tamamı Devlete ve Özel İdarelere veya belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun veya sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin ve Özel İdarelerin veya belediyenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikaları buldukları yerlerin odalarına kaydolunmaya mecburdurlar" hükmü, 25. maddesinde de üyenin odaya kaydı sırasında ödemekle zorunlu olduğu ücrete-kayıt ücreti ve her yıl için ödeyeceği aidata da yıllık aidat denildiği yıllık aidatın her yılın Mayıs ve Ekim aylarında iki eşit taksitle ödeneceği, yıl içinde kaydedilenlerin kayıt ücreti ile önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin kayıt ücretlerinin ve yıllık aidatlarının kendilerine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödeneceği, bu müddetler içinde ödenmeyen kayıt ücreti ve yıllık aidatlar için 6183 sayılı Kanun uyarınca yürürlükte bulunan oranlarda gecikme zammı tahakkuk ettirilerek kayıt ücreti veya yıllık aidat ile birlikte tahsil edileceği hükmü yer almıştır. Yine Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 12. maddesinde sicil memurundan harca tabi herhangi bir istekte bulunan yahut bir örnek isteyen kimsenin kanuni harç ödemedikçe isteği üzerinde hiçbir muamele yapılamayacağı 38. maddesinin son fıkrasında Kanun veya Tüzükte başka bir hüküm bulunmadıkça bir kaydın değiştirilmesi veya silinmesi muamelesinin tescil hakkındaki hükümlere tabi olduğu ve son olarak Muamelat Yönetmeliğinin 23. maddesinde de üyelerin ticaret sicilindeki kayıtlarının terkinini bildiren Ticaret Sicili Gazetesini ibraz suretiyle mensup buldukları oda veya ajanlıklardan yazılı olarak kayıtlarının silinmesi isteğinde bulunabilecekleri, bu takdirde Ticaret Sicilinin mesnedi olan muamelelerin tamamen veya kısmen sona ereceği veya ortadan kalkarsa odadaki kayıtlarının da tamamen veya kısmen silineceği hükmü yer almıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Kumluca Belediyesi Elektrik Su İşletmesinin 1983 yılında Elektrik Bölümünün T.E.K. Antalya Bölge Müdürlüğüne, Su Bölümünün de Belediye Say-

manlığına devredilerek feshedilmesi sonucunda, Belediyenin, 11.1.1984 günlü başvurusu ile işletmenin feshedilmiş olmasından dolayı oda üyeliği kaydının da silinmesi istemiyle Ticaret Sicil Memurluğuna başvuruda bulunduğu, anılan memurluğun 9.3.1984 günlü yazısı ile Belediyeden 1.500 Lira tutarındaki kayıt silme harcının yatırılmasının, ve ilan metninin alınmasının istenildiği, fakat Belediyece bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi üzerine üyeliğin sona erdirilmesi yolunda bir işlem yapılmadığı 12.3.1998 tarihinde Belediyenin tekrar yapmış olduğu başvuru ile işletmenin feshedilmiş olmasından dolayı tahakkuk ettirilen aidatların iptalinin istenildiği, bu isteme karşılık davalı idarece verilen 26.3.1998 günlü yanıtla kaydın silinmesine dair 1984 yılında istenen harcın yatırılmadığından kaydın silinmediği, 7.264.000 Lira kayıt silme harcı ile ilan bedelinin ve 70.000.000 Lira tutarındaki oda aidatının ödenmesi halinde kaydın silineceğinin bildirildiği, bu işlem üzerine davacı Belediye tarafından sadece kayıt silme harcının yatırılması sonucunda, belediyenin oda aidatını da yatırması konusunda Ticaret Odasınınca 27.45.1998 tarihinde tekrar uyarıldığı, bu uyarıya rağmen ödenmemeye devam eden aidat borcunun ödenmesine ilişkin Belediyeye gönderilen 3.8.2000 günlü ihtarnameye karşılık Belediye tarafından, işletmenin feshedildiğinden bahisle aidat alınmaması gerektiği iddiası ile itiraz edildiği, bu itirazın 5590 sayılı Kanunun 25. maddesi gereğince reddedilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden biri ticari işletmenin tacir sıfatının Ticaret Siciline tescil ve ilan ile kazanılacağı ve yine aynı yöntemle sona erdirileceği, bu tescil işlemlerinin de belli bir bedeli içeren harç karşılığında tesis edileceğinin anlaşıldığı, dava konusu olayda ise 1982 yılında Ticaret siciline tescil ve ilan ile tacir sıfatı kazanan ve bu arada Ticaret ve Sanayi Odası üyesi olan davacı Belediye İşletmesinin üyeliğinin sona erdirilmesi için öncelikle tacir niteliğini kaybetmesi, bunun içinde Ticaret Sicilinden kaydının silinmesi gerektiği halde, bu işlemler için ödenmesi zorunlu koşulan harcın yatırılmaması nedeniyle herhangi bir işlem yapılmayarak üyeliğin resmi olarak devam ettirildiği, bu durumda da her ne kadar fiilen bir işletmenin varlığından ve faaliyetinden söz edilememekte ise de mevzuat gereği devam edegelen tacir sıfatı ve üyeliği konumundan ötürü sözkonusu işletmenin aidat ödemekle yükümlü olacağı tartışmasız olacağından, davalı idarece tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine, aşağıda dökümü yapılan 21.990.000 Lira yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, 140.000.000 Lira vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, peşin alınan posta ücretinden artan kısmın istemi halinde davacıya iadesine 17.1.2002 gününde oybirliği ile karar verildi.

Manisa

İdare Mahkemesi

Esas No: 1997/732

Karar No: 1999/131

ÖZÜ: İrtibat bürosunda tütün alımı yapıldığından şube olarak kabulü gerekir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Manisa İdare Mahkemesince duruşma için önceden saptanan 2.6.1998 gününde yapılan bildirim üzerine davacı vekili Av. Mehmet Öztuna ile davalı idare vekili Av. Sevgi Tetiker'in hazır buldukları görülmekle, huzurdaki taraflara usulüne uygun olarak söz verilip dinlendikten ve ara kararı cevabı alındıktan sonra işin gereği görüşüldü;

Dava, davacı şirket yetkililerinin Akhisar'da bulunan irtibat büroları nedeniyle odaya kaydedilmelerine ilişkin işlem ile üyelik aidatı ve gecikme zammı istenilmesine yönelik işlemin iptaline hükmedilmesi istemelerinden ibarettir.

5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu'nun 9. maddesinde; Ticaret siciline kayıtlı tacir ve bu kanuna göre sanayici sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişilerle şubeleri ve fabrikaları buldukları yerin bu kanun gereğince mensup olacakları odalarına veya ajanlıklarına kaydolanmaya mecburdurlar." hükmü mevcuttur.

Dava dosyasının incelenmesinden,isimli şahsın 19.12.1998 tarihinde davacı şirketin Akhisar ilçesinde irtibat bürosu açtığından bahisle oda kaydının yapılmasını talep ettiği, şirket merkezinin İzmir ilinde bulunduğu, 30.11.1998 günlü 5 sayılı karar ile tütün alım yeri olarak kullanılmak amacıyla Akhisar'da irtibat bürosu açılmasına davacı şirket yönetim kurulunca karar verildiği, oda aidatlarının 1996 yılına kadar ödendiği, sonuçta dava konusu işlemlerin tesis edildiği anlaşılmıştır.

Bu durumda davacı şirket yönetim kurulunca açıkça tütün alım yeri amacıyla irtibat bürosu kurulmasının kararlaştırılmış olması karşısında işyerini anılan madde kapsamı haricinde kabule hukuken olanak yoktur.

Ayrıca odaya kaydı zorunlu bulunan işyeri nedeniyle oda aidatı ve gecikme zammı talep edilmesinde de mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın REDDİNE, yargılama giderlerinin davacı şirket üzerinde bırakılmasına, 17.000.000 Lira vekalet ücretinin davacı şirketten alınarak davalı idareye ödenmesine, artan posta giderinin istem halinde davacıya geri verilmesine 4.3.1999 gününde oybirliği ile karar verildi.

NOT: Bu karar Danıştay 8. Dairesinin 3.5.2001 tarih, 1999/3547 E, 2001/2056 K. Sayılı kararıyla onaylanarak kesinleşmiştir.

Doğanhisar

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1999/77

Karar No: 1999/115

ÖZÜ: Nakliyeciler tacir sayılır, ticaret siciline tescili gerekir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı Doğanhisar Ticaret Sicil Memurluğunun 13.8.1999 havale tarihli dilekçesi ile davalı Doğanhisar ilçesi Çınaroba Kasabasından.....”ın nakliyecilik yaptığını ve ticaret siciline kaydını yaptırmadığını bildirerek adı geçen ticaret siciline kaydının yaptırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Öncelikle davalının ünvanının tesbiti gerekir;

TTK'nun 14. maddesinde esnaflar, 17b. Maddesinde tacirin tarifi belirtilmiştir.

Bu nedenle Mal Müdürlüğünün cevabı yazısı gözönüne alınarak davalı.....'ın nakliyecilik işinden dolayı vergi mükellefi olduğu, 1998 yılına ait matrahını bildirdiği, Esnaf ve Sanatkarlar Odasında ise kaydının olmadığı anlaşılmıştır.

Davalının tacir olduğu kanaatine varılarak davacının davasının kabulüne karar vermek sonuç ve kanaatine varılmış ve aşağıdaki hüküm tesis olunmuştur.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

Doğanhisar ilçesi Çınaroba Kasabasından oğlu..... D.lu,nın nakliyecilik yaptığından TTK'nun 35. maddesi gereğince tacir sıfatı ile Doğanhisar Ticaret Siciline TESCİLİNE;

Kararın taraflara tebliğine;

Evrak üzerinde yapılan inceleme sonunda yasa yolu açık olmak üzere karar verildi.
8.10.1999

Doğanhisar

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1999/76

Karar No: 1999/114

ÖZÜ: LPG Bayiliği ticaret siciline kaydolmayı gerektirir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı Doğanhisar Ticaret Sicil Memurluğunun 13.8.1999 tarihli dilekçesi ile davalı Doğanhisar ilçesi Karaağa Kasabasından LPG bayiliği yaptığını ve Ticaret Siciline kaydını yaptırmadığını bildirerek adı geçenin Ticaret Siciline kaydının yaptırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Öncelikle davalının ünvanının tesbiti gerekir;

TTK'nun 14. maddesinde esnaflar, 17 maddesinde tacirin tarifi açıkça belirtilmiştir.

Bu nedenle Mal Müdürlüğü'nün cevabi yazısı gözönüne alınarak davalının Kahvehane işletmeciliğinden dolayı vergi mükellefi olduğu 1998 yılına ait vergi matrahını bildirdiğinin esnaf ve sanatkarlar odasında ise kaydının olmadığı anlaşılmıştır.

Davalının tacir olduğu kanaatine varılarak davacının davasının kabulüne karar vermek sonuç ve kanaatine varılmış ve aşağıdaki hüküm tesis olunmuştur.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle,

Doğanhisar ilçesi Karaağa Kasabasından oğlu doğumlu.....'ın LPG bayiliği ve kahvehane işletmeciliği yaptığından TTK'nun 35. maddesi gereğince tacir sıfatı ile Doğanhisar Ticaret Siciline TESCİLİNE;

Kararın taraflara tebliğine;

Evrak üzerinde yapılan inceleme sonunda yasa yolu açık olmak üzere karar verildi.
8.10.1999

Nevşehir

1. Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1997/136

Karar No: 1998 / Okunamadı

ÖZÜ: Otel işletmeleri bir merkeze bağlı iseler şube addedilir.

GEREĞİ DÜŞNÜLDÜ: Davacı temsilcisi; dava dilekçesinde ve yargılama aşamasındaki yazılı ve sözlü anlatımları ile özet olarak:

Davalı Epok Oteli merkez İnönü Caddesi No.47- İstanbul'da bulunan ve İstanbul Ticaret Sicilinin 228546/17611 sicil numarasında kayıtlı Grup Otelcilik Ticaret A.Ş.'nin şubesi olduğunu, bu nedenle Ticaret Sicili Nizamnamesinin 52. maddesi uyarınca şubelerin buldukları yerin ticaret siciline kaydının mecburi olduğundan, ticaret siciline kaydının davet edilmesine rağmen bu güne kadar şubenin tescili için gerekli evraklarla birlikte memurluklarına başvurulmadığını, otel işletmelerinin şube sayıldığına ve ticaret siciline tescili gerektiğine dair Yargıtay içtihatları bulunduğunu, davalı şubenin ticaret siciline kayıttan imtina etmesi nedeniyle resen tescil talebinde bulunmak mecburiyetinde kaldıklarını, bu sebeplerle davanın kabulü ile davalının ticaret siciline resen tesciline karar verilmesini istemiştir.

Davalıya usulen dava dilekçesi, duruşma günü tebliğ edilmiş duruşmaya gelmediğinden ve davaya cevap vermediğinden yargılamaya yokluğunda devam olunmuştur.

Yargılama aşamasında ilgili deliller dosyaya toplanılmış, İstanbul Ticaret Sicil Memurluğunun mahkememize gönderdiği 23.12.1997 tarihli 58799 sayılı yazılarından anlaşılacağı gibi davalı Grup Otel Turizm Ticaret A.Ş.'nin sicil dosyasının bulunduğu ve kayıtlı olduğu anlaşılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden anlaşılacağı gibi davalı şirketin yapılan kayıt ve belgeler gereğince Nevşehir Ticaret Siciline yasa gereği tescilinin gerektiği mahkememizce anlaşılacakla dosyaya toplanan deliller içeriği itibarıyla davacı iddiasını doğruladığından kabulüne karar verilmesi netice ve sonucuna varılmakla aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle davanın KABULÜNE.

Davalı Epok Oteli İşletmesinin Gurup Otel Turizm Otelcilik ve Ticaret A.Ş. şubesi olarak Nevşehir Ticaret Siciline Resen TESCİLİNE.

Peşin alınan harcın mahsubiyle başkaca alınmamasına.

Davacı tarafından yapılan toplam; 2.320.000 lira Yargılama giderinin davalıdan alınıp davacıya ödenmesine.

İlişkin Yasa yolları açık olmak üzere davacı temsilcinin yüzüne karşı davalının yokluğunda verilen karar açıkça okundu, usulen anlatıldı. 26.2.1998

Yargıtay

Onbirinci Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1990/6372

Karar No: 1992/3348

ÖZÜ: Müstakil sermayesi ve muhasebesi olmasa dahi, otel şube sayılır ve ticaret siciline tescili gerekir.

KARAR

Taraflar arasındaki davadan dolayı Ürgüp Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 27.7.1990 tarih ve 158-141 sayılı hükmün temyizden tetkiki davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dosyadaki kağıtlar okunup, gereği konuşulup, düşünüldü:

Davacı vekili; otel işletmeciliği olarak faaliyet gösteren müvekkili şirketin merkezinin İstanbul'da olduğunu, tüm turistik yörelerde satın almak veya hasılat kirasıyla işletmekte olduğu otellerin yönetimi, muhasebe işleri ve rezervasyonlarının merkezden yürütüldüğünü, bu cümleden olmak üzere Ürgüp'te yerleşik Boydaş Otellerinin ikisini akit tarafa bırakmak, birini de 29.3.1990 tarihinde satın almak suretiyle işletmeye başladığını, davalı memurluğun (Ürgüp Ticaret Sicil Memurluğu) satın alınan otel için 19.7.1990 tarihine kadar siciline kayıt için ihbarname bırakarak tescil yoluna gitmek istediğini, oysa ihbarnamenin yeterli süre içermediği gibi usulsüzlükler taşıdığını, buna rağmen davalının 12.7.1990 tarih ve 1990/83 sayıya tescilinin gerçekleştirildiğini ileri sürerek, sicile kaydı gerekmeyen müvekkiline ait otelin tescil işleminin iptalini dava etmiştir.

Davalı cevap vermemiştir.

Mahkemece iddia, mübrez belgelere nazaran T.Ticaret Kanunu 11 ve 12/6. maddeleri, Ticaret Sicil Nizamnamesinin 13.maddesi ile 3277 sayılı Kanun 9/3. maddesi uyarınca* davacının işlettiği otelin ticarethane olduğu, müstakil sermaye ve muhasebesi bulunmasa dahi bir yerin şube sayılacağı, davalının yaptığı tescil işleminde usulsüzlük bulunmadığı gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiştir.

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddi gerekir.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davacı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle, usul ve kanuna uygun bulunan hükmün onanmasına.... 9.3.1992 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

*Kasdedilen 5590 sayılı kanun'un 3277 sayılı kanun ile değişik 9 ncu maddesinin üçüncü fıkrasıdır.

Kütahya

1. Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1987/604

Karar No: 1987/606

ÖZÜ: Belediye Tanzim Satış Mağazaları tacir sayılır ve ticaret siciline tescilleri zorunludur.

KARAR:

Tescil talebinde bulunan Kütahya Ticaret Sicil Memurluğu dilekçesinde; Kütahya Belediyesi (TANSA) Tanzim Satışları Müdürlüğünü Türk Ticaret Kanununun 35/1. maddesi gereğince tescile davet ettiklerini adı geçen Müdürlüğün tescilden imtina ederek imtia sebeplerini bildirdiğini, Ticaret Sicili Nizamnamesinin 13/II. maddesi gereğince bu tür teşekküllerin ticaret siciline tescillerinin mecburi olduğunu ileri sürerek Kütahya Belediyesi Tanzim Satışları Müdürlüğünün ticaret siciline tesciline karar verilmesini talep etmiştir.

Kütahya Belediyesi Tanzim Satışları Müdürlüğü, Kütahya Ticaret Sicil Memurluğuna 28.4.1987 tarihli cevap yazısında, tanzim satış mağazaları kurmak ve hayatı ucuzlatmanın belediyenin görevi olduğunu, bu şekil faaliyetleri bir ticari faaliyet olmayıp, özünde fiat kontrol ve istikrarı ile zaruri ihtiyaç maddelerinin temini amacını taşıdığını, bu tür bir faaliyet sonucu olarak belediyenin tacir sayılmayacağı gibi, belediyeye izafeten müdürlüğün de tacir sayılmayacağını ve bu nedenle de satış mağazalarının ticaret siciline tescili gerekmediğini bildirmiştir.

Mevcut evraka göre; Kütahya Ticaret Sicil Memurluğunun 26.3.1987 tarihli yazı ile Kütahya Belediyesi Tanzim Satışları Müdürlüğünü tescile davet ettiği, adı geçen müdürlüğün kendilerinin tacir, teşekkülün de ticari işletme olmadığını ileri sürerek tescilden imtina ettiği anlaşılmıştır. Türk Ticaret Kanununun 18/II. maddesinde devlet, vilayet, belediye gibi amme hükmi şahısları ile umumi menfaate hadim cemiyetler bir ticari işletmeyi ister doğrudan doğruya, ister amme hukuku hükümlerine göre idare edilen ve işletilen bir hükmi şahıs eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar denmişse de, aynı Kanunun 18/I. maddesine göre, bunların kurdukları teşekkül ve müesseseler tacir sayılırlar, Ticaret şirketleriyle gayesine varmak için ticari bir işletme işleten dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince hususi hukuk hükümleri dairesinde idare edilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere devlet, vilayet, belediye gibi amme hükmi şahısları tarafından kurulan teşekkül ve müesseseler dahi tacir sayılırlar hükmü yer almaktadır. Kütahya Belediyesi Tanzim Satışları Müdürlüğü de bu anlamda tacir niteliği taşıdığından talebin kabulü yolunda aşağıdaki şekilde hüküm tesisisi gerekli görülmüştür.

Yazılı nedenlerle gereği düşünüldü; Kütahya Belediyesi Tanzim Satışları Müdürlüğünün Ticaret siciline tesciline, Yargıtay yolu açık olmak üzere evrak üzerinde karar verildi. 23.7.1987*

*Yargıtay 11. Hukuk Dairesince onaylanmıştır. (1987/6598E. 1998/1195K.)

Yargıtay

Onbirinci Hukuk Dairesi

Esas No: 1986/7517

Karar No: 1986/6945

ÖZÜ: Şirket merkezi başka mahalde olsa dahi, fabrikası bulunduğu mahallin ticaret siciline tescil edilir,

KARAR:

Ticaret Sicil Memurluğu ile, Bor Şeker Fabrika Müdürlüğü arasında çıkan davadan dolayı Bor Asliye Hakimliğince verilen 11.4.1986 gün ve 542-168 sayılı hükmü onayan dairenin 18.9.1986 gün ve 4272-4532 sayılı ilamı aleyhinde davalı vekili tarafından karar düzeltilmesi isteğinde bulunulmuş ve karar düzeltme dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla dosyadaki kağıtlar okundu, gereği konuşulup, düşünüldü:

Davacı, Bor Şeker Fabrikasının ticaret siciline tescil edilmesi için yapılan başvuruların olumsuz sonuç verdiğini belirterek T. Ticaret Kanununun 42. ve Ticaret Sicili Nizamnamesinin 52. maddeleri gereğince Ticaret Siciline kaydına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, şirket merkezinin Ankara olduğunu, Bor Şeker Fabrikasının tescile tabi bulunmadığını ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece iddia, savunma ve ilgili belgelere göre ve Yargıtay Ticaret Dairesinin 1967/281 Esas ve 522 karar sayılı ilamı gereğince davacının isteğinin kabulüne karar verilmiştir.

Davalı vekilinin temyizi üzerine hüküm dairemizce onanmıştır.

Bu defa davalı (Fabrika Müdürlüğü) vekili karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

Dosyadaki yazılara, mahkeme kararında belirtilip Yargıtay ilamında benimsenen gerek-tirici sebeplere göre davalı vekilinin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 440 ıncı maddesinde sayılan hallerden hiçbirisini ihtiva etmeyen karar düzeltme isteğinin reddi gerekir.

SONUÇ:

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davalı vekilinin karar düzeltme isteğinin H U M K. nun 442 inci maddesi gereğince reddine..... 19.12.1986 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Kütahya

1. Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1987/606

Karar No: 1987/605

ÖZÜ: TKİ kurumuna bağlı işletme müdürlükleri müessese niteliğinde olup, ticaret siciline tescilleri gerekir.

KARAR:

Tescil talebinde bulunan Kütahya Ticaret Sicili Memurluğu dilekçesinde, Kütahya Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğünü Türk Ticaret Kanununun 35/I. maddesi gereğince tescile davet ettiklerini, adı geçen Müdürlüğün bu güne kadar tescil talebinde bulunmadığı gibi, tescilden imtina sebeplerini de bildirmediğini ileri sürerek Kütahya Seyitömer Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğünün ticaret siciline tesciline karar verilmesini talep etmiştir.

Kütahya Ticaret Sicili Memurluğunun 26.3.1987 tarihli tescile davet yazısının karşı tarafa 1.4.1987 tarihinde tebliğ edildiği fakat buna cevap verilmediği anlaşılmıştır.

Mevcut evraka göre; Kütahya Ticaret Sicili Memurluğunun 26.3.1987 tarihli yazı ile Kütahya Seyitömer Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğünü tescile davet ettiği, karşı tarafın bu davete cevap vermediği anlaşılmıştır. 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Kamu İktisadi Teşebbüsü olup, Garp Linyitleri İşletmesi Seyit Ömer Bölge Müdürlüğü de kamu iktisadi teşebbüsünün bir müessesesi niteliğindedir. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlar tarafından kurulan kurumlar mali ve idari muhtariyeti haiz olup, hususi hukuk hükümlerine göre idare olunurlar. Bu duruma göre, bu teşekküllere ait fabrika ve diğer işletmelerin Ticaret Sicili Nizamnamesinin 52/I. maddesi gereğince ticaret siciline kaydı gerektiği sonuç ve kanaatine varıldığından aşağıdaki şekilde hüküm tesisi gerekli görülmüştür.

Yazılı nedenlerle gereği düşünüldü;

İstek yerinde görüldüğünden Garp Linyitleri İşletmesi Seyitömer Bölge Müdürlüğünün, ticaret siciline tesciline..... Yargıtay yolu açık olmak üzere evrak üzerinde karar verildi. 22.7.1987*

İstanbul

3. İdare Mahkemesi

Esas No: 1987/595

Karar No: 1989/672

ÖZÜ: Merkezi ve fabrikası ayrı yerlerde bulunan tüzel kişiler ayrı ayrı buldukları yerlerin odalarına kayıt zorundadırlar.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar vermeye yetkili İstanbul 3. İdare Mahkemesince dava dosyası incelendi, gereği görüldü:

Dava, davacının İstanbul'da iş merkezi olduğu halde, İstanbul Sanayi Odasına kaydını yaptırmaması nedeniyle 5590 sayılı Yasa uyarınca kaydını yaparak, kayıt ve aidatlar tutarı 350.000.-TL'nin davacıdan istenilmesine ilişkin İstanbul Sanayi Odasının 22.4.1987 günlü kararının, davanın özeti bölümünde açıklanan nedenlerle iptali isteminden kaynaklanmaktadır.

5590 sayılı Kanununun 9. maddesinin 1. fıkrasında; Ticaret siciline kayıtlı tacir ve bu kanuna göre sanayici sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişilerle şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerin bu Kanun gereğince mensup olacakları odalarına veya ajanlıklarına kaydolunmaya mecburdurlar" denilmiş, aynı maddenin 4. fıkrasında da; "Sanayi odası kurulan yerlerde, bu Kanunun tarifine uyan sanayiciler, sanayi odalarına kaydolunmakla, ticaret odalarına kaydolunma mükellefiyetini yerine getirmiş olurlar. Ancak sanayiciler kendi mamullerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret odaları veya ticaret ve sanayi odalarına kaydolunmaya mecburdurlar.

Sanayici kendi sanayi mamullerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraştığı takdirde Ticaret Odasına da kaydolmaya mecburdur" denilmiştir.

Davacı şirketin, Ticaret Sicili Gazetesinin... sayısında yayınlanan şirket ana sözleşmesinin tetkikinde, anonim şirketin ticari ikametgahının İstanbul Vilayeti Zeytinburnu semtinde olduğu (md.1) şubesinin ise Malatya'da olduğu (m.4) şirket maksat mevzusunun ise, her nevi boya, vernik plastik ve kimyevi maddeler alım, satım ve ihracatı, b)... c)... d) Plastik ve kauçuktan mamul maddelerin alım-satım ve ihracatı, e) Boyama malzemeleri ithal, alım satım ve imali, f)... g)... olduğu anlaşılmıştır.

Şirket, hem imalat yapmakta, hem de mamul malların satışını yapmakta olduğuna göre ve iş merkezi İstanbul, şubesi ise Malatya'da olduğu cihetle yukarıda metni yazılı 9. maddesinin 1 ve 4. fıkralarına göre hem merkezinin, hem de Malatya'daki şubesinin sanayi odasına kaydolunması gerekir.

Davacının bu mecburiyeti yerine getirmemesi, sadece Malatya Sanayi Odasına* kaydolunmakla yetinmesi yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; davanın reddine... Danıştay yolu açık olmak üzere 31.55.19889 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

*Kararda kastedilen Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'dır.

Bor

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1992/386

Karar No: 1992/430

ÖZÜ: Kargo firmalarına ait irtibat büroları şube vasfında olup, ticaret siciline tescili gerekir.

KARAR:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı Bor Ticaret Sicil Memuru 11.9.11992 havale tarihli dava dilekçesi ile Bor ilçesinde faaliyet gösteren Aras Kargo Taşımacılık A.Ş. Bor şubesinin ticaret siciline tesciline karar verilmesini T.T.K: 35 nci maddesi uyarınca talep etmiştir.

Davalı tarafın beyan ve delillerini de temin etmek amacı ile talep duruşmalı olarak incelenmiştir.

Davalı vekili gönderdiği cevap dilekçesi ile Bor'da faaliyet gösteren Aras Kargo Taşımacılık A.Ş. Bor şubesinin gerçek şube olmadığı sadece irtibat bürosu olduğunu, muhasebesinin bulunmadığını, müstakil sermayesinin olmadığını, kendi başına ticari muamele yapmadığını, irtibat bürosunun kargo teslimi, fatura kesme ve karşılığını alma dışında bir işlem yapmadıklarını, asıl şirketi borçlandırıcı işlem yapma yetkilerinin bulunmadığını belirterek talebin reddini istemiştir.

Bor Ticaret sicil Memurluğunun dosyaya sunduğu 10.7.1992 gün ve 742 sayılı yazısı, buna cevap veren davalı vekilinin 23.7.1992 tarihli dilekçesi, Bor Ticaret Sicil Memurluğunun 741 sayılı ihtarı ve tarafların beyanları ile Bor'da faaliyet gösteren Aras Kargo Taşımacılık A.Ş. nin Bor şubesinin kendi başına ticari muamele yaptığı, zira taşınacak mal teslim aldığı ve gelen malları teslim ettiği, özellikle mal alırken asıl şirketi borçlandırıcı bir işlem yaptığı, böylece bir ticari muamele olduğu buna göre T.T.K. nun 35 ve 42, Ticaret Sicil Nizamnamesinin 40. maddeleri uyarınca talebin kabulüne karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM:

Gerekçesi yukarıda gösterildiği üzere;

1. Davacının davasının kabulü ile; Bor ilçesi Marangozlar Çarşısında faaliyet gösteren Aras Kargo Taşımacılık A.Ş. nin Bor Şubesinin T.T.K. nun 35 nci maddesi uyarınca Ticaret siciline tesciline ve masrafı davalıdan alınmak suretiyle tescilin Ticaret Sicil Gazetesinde ilanına,

2. Davacının yaptığı belgelenen... dair, davacının yüzüne, davalının yokluğunda temyizi kabul olmak üzere verilen karar açıkça okunup usülen anlatıldı. 15.112.1992*

*İşbu karar temyiz edilmemesi nedeniyle 24.2.1993 tarihi itibarıyla kesinleşmiştir.

Danıştay

8. Daire

Esas No: 1987/595

Karar No: 1989/672

ÖZÜ: 5590sayılı Yasanın 9. maddesindeki iktisadi müesseselerle, bunların şubeleri kapsamında yer almayan PTT müdürlüğünün odaya resen kaydı yapılamaz.

PTT Merkez Müdürlüğünün doğrudan Ticaret ve Sanayi Odasına yazılmasına karşı yapılan itirazın reddine ilişkin Oda Meclisi işleminin; 5590 sayılı yasanın 9/2. maddesine göre, İktisadi Müessese ve bunların şubeleri kapsamına PTT Merkez Müdürlüğü ve Şubelerinin girmediği, bu birimlerin kendilerine özgü sermayelerinin ve muhasebelerinin bulunmadığı, ayrıca tacir olarak da nitelendirilmelerinin mümkün olmadığı, keza PTT Merkez Müdürlüğü ve Şubelerinin kamu hizmeti görürken yapmış oldukları işlemlerin ticari nitelikte olmadığı ve tek başına işlem yapma yetkilerinin de var olmadığı savları ile iptali istemiyle açılan davada PTT Merkez Müdürlüğünün, 5590 sayılı Yasanın 9. maddesi kapsamında İktisadi Müesseselerle bunların şubeleri kavramı içerisinde düşünülmesinin mümkün bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemi iptal eden İdare Mahkemesi kararının bozulması istemidir.

İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenip bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 49. maddesinin 1. fıkrasında yazılı nedenlerin bulunmasına bağlıdır.

İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren başka bir nedende bulunmadığından; temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına karar verildi. 17.9.1990

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1969/1586

Karar No: 1970/115

ÖZÜ: Sigorta şirketinin acentalığını yapan bankanın, odaya kaydının yapılmaması gerekir.

İLGİLİ MEVZUAT : 5590 s.K. Md. 9/1-3

KARAR :

5590 sayılı Kanununun 9. maddesinin 7. ve 3. fıkralarında tacir ve sanayici sıfatını haiz bütün gerçek ve tüzel kişilerle şubeleri ve fabrikaların, buldukları yerin oda veya ajanlıklarına kaydolacakları hükme bağlanmış olup, bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil sermayesi ve ayrı muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve sermayesi olmadığı halde, kendi başına ticari işlemler yapan yerler şube sayılacağından, sigorta şirketi adına Sungurlu'da acenta olarak faaliyette bulunan bankanın durumu Ticaret Kanununun 121. maddesinin 2. fıkrası uyarınca tescil ve ilân edildiğine göre, kendi başına ticarî işlem yaptığı anlaşılan bankanın şube sayılarak odaya kaydının yapılmasında isabetsizlik görülmemiştir.

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1969/6685

Karar No: 1970/2375

ÖZÜ: Tacirler buldukları yer odalarına kaydolmak zorundadırlar.

İLGİLİ MEVZUAT : 5590 s.K. Md. 9

KARAR :

5590 sayılı Kanununun 9. maddesi uyarınca tacir sıfatına haiz bütün gerçek ve tüzel kişilerle şubelerin, buldukları yerin odalarına kaydolması zorunlu bulunduğundan ticaret siciline re'sen kaydedilen Petrol Ofisi Bartın Depo Müdürlüğünün, Bartın Ticaret ve Sanayi Odasından kaydının silinmemesinde isabetsizlik görülmemiştir.

Nevşehir

1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Tic)

Esas No: 2001/343

Karar No: 2001/478

ÖZÜ: Dava esnasında ticaret siciline tescil yaptırılması, süresinde tescil yapılmadığı için para cezasına mahkumiyeti engellemez.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı Nevşehir Ticaret Sicil Memurluğu 15.8.2001 havale tarihli dava dilekçesinde; T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İç Ticaret Genel Müdürlüğünün 12.1.1997 tarih ve 16624 sayılı yazısı gereğince, faaliyet alanları içinde bulunan Eczane sahiplerine, işyerlerine verilen 15 günlük yasal süre içerisinde tescil ettirmelerinin gerektiği bildirilerek tebligat yapıldığı halde, davalı eczane sahiplerinin yasal süresinde tescil yaptırmadıkları gibi imtina sebeplerini de bildirmediklerinden, TTK. 35. maddesi gereğince para cezasına mahkum edilmeleri ve resen tescile karar verilmesi talep ve dava edilmiştir.

Dava dilekçesi esasa kaydedilmiş, davalı eczane sahiplerine TTK.'nun 35/2. maddesi gereğince haklarında para cezası öngörülmesi nedeniyle CMUK.nun 225.maddesi uyarınca yokluklarında duruşma yapıp, hüküm verilebileceği ihtarıyla tebligat çıkartılmış ve taraf teşkili sağlanmıştır.

Davacı Ticaret Sicil Memurluğu temsilcisi yargılama aşamasında davalı eczane sahiplerinin dava açıldıktan sonra işyerlerini ticaret siciline kaydettirdiklerini bildirmiş ve kayıt belgelerini dosyaya sunmuştur.

Davalılardan Şule Akkoç ve Mustafa Karacadağ duruşmaya katılmışlar, Türk Eczacılar Birliğine kayıt yaptırdıklarını, ayrıca Ticaret Sicil Memurluğuna tescil zorunluluklarının olduğunu bilmediklerini, dava esnasında kayıt yaptırdıklarını beyan etmişler, diğer davalılar CMUK 225. madde uyarınca çıkartılan ihtarlı tebligata rağmen, duruşmaya katılmamışlar, cevap dilekçesi de vermemişlerdir.

Dosyaya toplanan tüm bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi sonucunda; davanın konusunun tescil ve para cezası olduğu, davalı eczanelerin TTK. nun 11,12 ve 14. maddelerine göre ticari işletme ve eczacılarında tacir niteliğinde sayıldığı ve aynı Kanunun 42. maddesinde faaliyette buldukları mahaldeki Ticaret Siciline tescili zorunlu kılındığı Nevşehir Ticaret Sicil Memurluğunun da davalı eczane sahiplerinin 15 gün içerisinde işyerlerini sicile tescil etmeleri için tebligat yapıldığı halde, davalıların tescil yaptırmadıkları gibi imtina sebeplerini de açıklamadıkları, dava açılmasından sonra yargılama aşamasında davalıların işyerlerini ticaret siciline tescil ettirdikleri anlaşılmış olmakla, kanuni tescil şartı yerine geldiğinden bu konuda hüküm kurulmasına yer olmadığı yönünde karar vermek kanısına ulaşılmış, davalıların bu işlemleri için ayrıca TTK 35. maddesi yalnızca para cezası öngörülmesi nedeniyle davalılara CMUK.nun 225. maddesi gereğince ihtarlı tebligat çıkarılarak taraf teşkili sağlanmış, duruşmaya davalılardan Şule Akkoç ile Mustafa Karacadağ katılmış, diğer davalıların yokluğunda duruşma yapılmıştır.

Her ne kadar davalılar dava devam ederken işyerlerini Ticaret Siciline tescil ettirmişlerse de; Sicil Memurluğunca verilen yasal sürede tescilde bulunmadıkları gibi imtina sebeplerini de bildirmemeleri nedeniyle davalıların para cezasına mahkum edilmesi gerektiği, çünkü verilen süre sonunda tescil yaptırmamakta suçun şeklen tamamlandığı, sonraki tescilin cezayı ortadan kaldırmadığı anlaşılmış olmakla, davalıların yapılan bildirimde rağmen eczanelerini süresinde ticaret siciline tescil ettirmemeleri ve imtina sebeplerini de bildirmemeleri nedeniyle TTK. 35/2 maddesi gereğince aşağıdaki şekilde ayrı ayrı para cezası ile mahkum edilmeleri gerektiği kanaatine varılmış olmakla;

KARAR : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

Nevşehir Ticaret Sicil Memurluğunca bildirilen süre içerisinde tescil talebinde bulunmayan ve imtina sebeplerini de bildirmeyen davalı olarak gösterilen tüm davalılar Süleyman Bezeyen, Bayram Altıncuoğlu, İsmail Çalışkan, Mehmet Kadioğlu, Mustafa Karacadağ, Şule Akkoç, Niyazi Haspaylan, Serpil Karaduman'ın fiillerinden dolayı her birisinin TTK 35/2. maddesi gereğince ayrı ayrı 35.591.400. Lira para cezası ile cezalandırılmalarına, yargılama safhasında tüm davalıların işyerlerini Ticaret Siciline tescil ettirdiklerinden, tescile ilişkin hüküm kurulmasına yer olmadığına,

Davanın niteliği gereği Harçlar Kanununun 13/e maddesi gereğince harç alınmasına yer olmadığından,

Her bir davalı için ayrı ayrı yapılan 3.700.000 Lira yargılama masrafının her bir davalıdan alınarak davacı tarafa verilmesine.

İlişkin yasa yolu açık olmak üzere davalılardan Mustafa Karacadağ ve Şule Akkoç'un yüzlerine karşı diğerlerinin yokluğunda verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 13.11.2001

Bursa

2. İdare Mahkemesi

Esas No: 1998/19

Karar No: 1999/559

ÖZÜ: Yeminli Mali Müşavirlerin faaliyetini ticari faaliyet veya tacir kapsamında değerlendirerek resen oda kaydı yapılmasında hukuka uyarlık yoktur.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

5590 sayılı Yasa hükümleri uyarınca, Türk Ticaret Kanununun hükümleri gereği tacir veya sanayici sayılan gerçek ve tüzel kişilerin buldukları yerin ilgili odasına kayıt olmalarının zorunlu olduğu, aksi halde resen kayıt yapılacağı belirtilmiştir. Ancak özel yasa niteliğindeki 3568 sayılı yasa kuralı ile ticaret Kanunu uyarınca tacir sayılan şirket ortaklığı şeklinde meslek faaliyetlerini sürdüren ortakların faaliyetleri, ticari faaliyet kapsamı dışına almıştır.

Dava konusu olayda limited şirket olarak mesleki faaliyetlerinin icra etmek amacıyla bir araya gelen Yeminli Mali Müşavirlerin her ne kadar Türk Ticaret Kanunu uyarınca tacir sayılan şirket ortaklığı söz konusu ise de, özel yasa niteliğindeki 3568 sayılı yasayla ticari faaliyette bulunmayacakları ve yaptıkları işin ticari faaliyet kapsamında değerlendirilmeyeceği yolunda açık düzenleme getirdiğinden şirket şeklinde organize olsa bile faaliyet konusu ticari sayılmayan tüzel kişiliği tacir olarak nitelendirmek olanaklı bulunmamaktadır.

Bu durumda öncelikle uyuşmazlıkla ilgili genel yasadaki önce özel nitelikli yasa kurallarının uygulanacağı yolundaki genel hukuk kuralı uyarınca davacı şirket faaliyetini ticari faaliyet veya tacir kapsamında değerlendirerek resen oda kaydı yapılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Konuyla ilgili Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 7.3.1997 gün, E:1996/49, K:1997/210 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, yargılama giderlerinin davalıdan davacıya verilmesine oybirliği ile karar verildi.

Konya

İdare Mahkemesi

Esas No: 1992/880

Karar No: 1992/898

ÖZÜ: Sanayici vasfını taşıyan işçi sanayi odasına kaydolmakla, odaya kayıt mükellefiyetini yerine getirmiş olur.

İlgili MEvzuat: 5590 sayılı Kanununun 3. Maddesi

Karar

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Konya İdare Mahkemesince işin gereği görüşüldü.

Bakılan dava, davacının öteden beri sanayi odasına kayıtlı olduğundan bahisle ticaret odasındaki kaydının silinmesi istemiyle yapmış olduğu başvurusunun reddine ilişkin Konya Ticaret Odası Yönetim Kurulunun 15.1.1990 gün ve 3 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davanın Mahkememizin 13.6.1990 gün 1990/580 sayılı kararı ile idari merci tecavüzü nedeniyle dosyanın karar verilmek üzere Konya Ticaret Odası Meclisine gönderilmesine karar verildiği, bu kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay Sekizinci Dairesinin 29.4.1991 gün ve 1991/1581 sayılı kararıyla ilk kararında ısrar etmesi üzerine dosyanın Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunda görüşüldüğü ve 22.5.1992 gün ve 1992/134 sayılı kararı ile kararımızın bozularak dosyanın mahkememize geri gönderildiği ve yeniden 1992/880 esasına kaydedildiği görülmektedir.

Yukarıda gün ve sayısı yazılı Danıştay Dava Daireleri Genel Kurul Kararına uyularak dava dosyası yeniden incelendi;

Uyuşmazlığın esasını dökümcülük işi ile uğraştığı ve Sanayi Odasına kayıtlı olduğunu ileri süren davacının, Ticaret odasından kaydının silinmesi yolundaki başvurusunun reddine ilişkin Konya Ticaret Odası Yönetim Kurulunun 15.1.1990 gün ve 3 sayılı kararı oluşturmaktadır.

5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları", "Deniz Ticaret Odaları". "Ticaret Borsaları", ve "Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Kanunu'nun 2567 sayılı kanunla değişik 3 ncü maddesinin (a) fıkrasında; makine, cihaz, tezgah alet ve diğer vasıtalar yardımıyla ham, yarı mamül, tam mamül herhangi bir maddenin veya enerjinin vasıf, terkip veya şeklini fiziki veya kimyevi surette az veya çok değiştirerek veya bu hammaddeleri işleyerek kıymetlendirmek suretiyle imal veya istihsal yapanlar; (b) fıkrasında ise; yılın çalışma günleri ortalamasına göre, muharrik kullananlar da 5, kullanmayanlarda 10 kişi çalıştırmak. Ancak aşağıdaki işletmelerin vasıfları yukarıdaki fıkralara uysa bile işletenler sanayici sayılmazlar hükmüne yer verilmiş bulunmaktadır.

Davacının 27.7.1987 gün ve 74 sayılı Sanayi Odası Yönetim Kurulu Kararı ile odaya kaydının yapılarak PİK DÖKÜM işi ile faaliyetini halen sürdürdüğü ve işyerinde Dökümcülük işinin en az 5 kişiyle yürütülebileceği, davacının sanayi odasına kaydının yapıldığı tarihte yeterli makine parkı ve ocağının bulunduğu ve işyerinde firma sahibi ile birlikte 6 kişinin çalıştığı dosyanın incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının Sanayi Odasına 27.7.19987 tarihinde kaydını yaptırarak; o tarihten beri PİK DÖKÜM işini halen sürdürdüğü ve bu iş için yeterli makine parkı ve ocağının bulunduğu pik döküm işinin yılın fiili çalışma günleri ortalamasına göre en az 5 kişi ile yürütülebileceği ve davacının sanayi odasına kaydını yaptırdığı sırada 5 kişi çalıştırdığı anlaşıldığından sanayici vasfında olan davacının Ticaret Odasından kaydının silinmesi yasa gereği olup, bu yoldaki başvurusunun reddedilmesinde yasal isabet bulunmamaktadır.

Her ne kadar davalı kurum vekili, davacının işyerinde bir sigortalı işçi çalıştırdığını, bu nedenle sanayici vasfını taşımadığını ileri sürmekte ise de; yapılan işin muharrik kuvvet kullanılması durumunda yılın fiili çalışma günleri ortalamasına göre en az 5 kişi çalıştırabileceği, bu sayının yıl boyunca sürekli olarak işyerinde bulundurulacağı yolunda yasada bir hüküm bulunmaması karşısında davacı kurum vekilinin iddiasına itibar edilmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin İPTALİNE, aşağıda dökümü yapılan 195.100 Lira yargılama gideri ile 12.400 Lira avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, tebligat giderlerinden artan kısmın istek halinde davacıya geri verilmesine, 25.11.1992 gününde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay

11. Hukuk Dairesi

Esas No: 1992/310

Karar No: 1993/1872

ÖZÜ: Esnaf tacir ayırımına ilişkin ihtilafın mahkemeye intikal etmesi halinde mahkeme mevzuat hükümlerini uygulayarak ilgilinin tacir olup olmadığına karar vermek zorundadır.

Yargıtay İlamı:

Taraflar arasındaki davadan dolayı Gediz Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 5.11.1991 tarih ve 428-5665 sayılı hükmün temyizden tetkiki davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla dosyadaki kağıtlar okundu, gereği konuşulup, düşünüldü.

Davacı temsilcisi, otobüs sahibi ve işleticisi olup, dört otobüs ile dava dışı iki şirketin işçilerinin taşınması işini üstlenen davalının tacir olduğunu, tebligata rağmen sicile tescilini yaptırmadığını ileri sürerek T.T.K. 35 ve Nizamnamenin 40 ncı maddeleri uyarınca davalının sicile tacir olarak kaydının yapılmasına hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı; şoförler ve otomobilciler derneği üyesi olarak esnaf-şoför kaydının bulunduğu, 507 sayılı Kanununun 6. maddesi uyarınca konunun ilçe ihtilaf komitesince halli gerektiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, davalının esnaf mı, tacir mi, olduğunun 507 sayılı kanununun 6. maddesi uyarınca iki kuruluşça oluşturulacak komitelerince belirleneceğini, bu prosedür işletilmeden dava açılmayacağı gerekçesiyle davanın reddine hükmedilmiştir.

Kararı davacı temsilcisi temyiz etmiştir.

Davacı Ticaret Sicil Memurluğu, davalının tacir olduğunu ileri sürerek ticaret siciline kaydının yapılması için gönderilen yazıya itibar etmeyerek kaydını yaptırmadığını, bu nedenle davalının Ticaret siciline kaydına karar verilmesini istemiş bulunmaktadır. Taraflar arasındaki uyuşmazlık 507 sayılı Yasanın 6. maddesinde öngörülen kuralların uygulanmasını gerektirecek nitelikte değildir. Davacı, davalının tacir olduğunu ileri sürdüğüne göre bu uyuşmazlığın esasına girilmek suretiyle mahkemece çözümlenmesi gerekir.

Açıklanan bu duruma göre, mahkemece T.T.K.nun 1463 maddesine dayanılarak çıkarılan 866/10313 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi hükümleri gözönüne alınmalı ve davalının ticari işletmesinin kapasitesi gözönünde tutulmak ve uzman bilirkişi veya bilirkişiler kurulundan alınacak bir raporla davalının tacir olup olmadığının tesbitiyle hasil olacak sonuç çerçevesinde bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar tesisi doğru görülmemiştir.

Sonuç:

Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı temsilcisinin temyiz itirazlarının kabulüyle hükmün davacı yararına bozulmasına... karar verildi.

Şereflikoçhisar

Asliye 2. Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1987/26

Karar No: 1988/184

ÖZÜ: Türk Ticaret Kanunu'nun 17. maddesi amir hükmü dikkate alınmaksızın, sadece cirosu değerlendirilerek esnaf olduğuna karar verilemez.

KARAR:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Davacı (Koçhisar Ticaret Odası) vekilleri oldukları dilekçelerinde; ilçe esnaf ve küçük sanatkarlar derneği başkanlığının; ilçe Kaymakamlığına müracaatı ile ilçe esnaf ve sanatkarlar ile tacir, sanayiciyi belirleme koordinasyon kurulunca 19.1.1987 günü, Vergi Usul Yasasınının 177 inci maddesine göre 1985 yılı itibariyle alımları 50.000.000 TL. satımları ise 60.000.000 TL.nı geçmeyen ve altında olanların esnaf ve küçük sanatkarlar olduğu tesbit edilerek, karara ekli 68 kişinin hakkında gereği yapılması yönünden müvekkil oda başkanlığına bilgi verilmiştir, bu karar müvekkil odaya 2.2.1987 günü tebliğ edilmiştir, karara müvekkil Ticaret Odası Başkanı Musa Temel muhalif kalmıştır, müvekkilin muhalefet şerhinde; "bir kimse iktisadi faaliyetinde nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanıyorsa esnaf sayılır, keza bir kimse bedeni çalışmasından ziyade nakdi sermayesine dayanıyorsa yıllık gayrisafi kazancı bu sınırların altında bile kalsa tacir sayılır, belirlemenin 1985 yılı blâncosuna göre değil, 1986 yılı blâncosuna göre yapılması gerekir, keza 68 kişi tek tek Ticaret Odasına başvurmamıştır, toplu olarak vermiştir", demektedir, İlçe Esnaf ve Sanatkarları ile Tacir ve Sanayici Belirleme Koordinasyon Kurulu'nun bu kararı yerinde değildir, listede adları yazılı 68 kişi Ticaret Odasınının kayıtlı üyeleridir, listede adları yazılı 68 tacir hakkında Ticaret Odasınca herhangi bir çıkarılma kararı verilmemiştir. Bu kişiler Ticaret odasından çıkmak için müracaatta bulunmamışlardır, İlçe Esnaf ve Sanatkarlar ile Tacir ve Sanayici Belirleme Koordinasyon Kurulu kararında, sadece Vergi Usul Yasasına dayanmıştır, tacir ayırımını gözardı etmiştir, bir kişinin kazancı sermayeye dayalı ise 50.000.000 TL., 60.000.000 TL. rakamlarına ulaşmadı diye tacir olmadığına karar verebilirmiyiz, bu nedenlerle ilçe esnaf ve sanatkarlar ile Tacir ve Sanayici Belirleme Kordinasyon Kurulunun kararı, esnaf ve sanatkar ile tacir ayırımında yasaları gözardı ederek düştüğünden, kararın iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Davaya müdahil olarak giren Esnaf ve Sanatkarlar Derneği ve diğer dernekler başkanlığı vekili vermiş olduğu dilekçesinde; Olayımızda kanuni presedür uygulanmış, Koordinasyon Kurulunun 14.11.1985 gün ve 5 sayılı Kararnamesindeki esaslar doğrultusunda Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesine dayalı komite kararı usul ve yasaya uygun olup, davacı savunucularının 6.2.1987 tarihli istemlerinin, öncelikle görev, süre, husumet yönünden reddini, katılım isteminin kabulü ile yasal gerekçeye dayalı olmayan davacı istemlerinin mevcutca bildirilecek, celbedilecek tüm ve her türlü kanıtın ışığı altında davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

HÜKÜM:

Yukarıda açıklanan nedenlere göre, İlçe Esnaf ve Sanatkarlar ile Tacir ve Sanayici Belirleme Koordinasyon Kurulu'nun 6.1.1987 gün ve 2 sayılı kararının iptaline... kesin olarak, davacı vekili ile müdahil vekilinin yüzlerine karşı verilen karar açıkça okunup anlatıldı.
21.4.1988

Kilis

Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1992/387

Karar No: 1992/469

ÖZÜ: Yanında 4 işçi çalıştıran yorgan imalatçısı tacir sayılır. Esnaf odası üyesi olması, ticaret odasına kaydolma zorunluluğunu bertaraf etmez.

KARAR

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Ticaret sicil memurluğu mahkememize vermiş olduğu dilekçesinde davalının yorgan imalatı işi ile uğraştığını T.T.K. hükümlerine göre tacir sıfatına haiz olduğunu, ticaret siciline tescilini yaptırmaması için kendisine 30.9.1982 tarihinde tescile davet yazısı gönderildiğini, bunun üzerine imtina sebebini bildiren davalının ticaret siciline kaydını yaptırmadığını, T.T.K. nun 35 nci maddesi gereğince işlem yapılmasını talep ettiğini bildirmiştir.

Dilekçesi ekinde tescile davet yazısını, bunun tebliğ edildiğine dair davetiye parçasını, davalının imtina sebeplerini gösterir dilekçesi ile vergi levhasını (davalının) bilahare de esnaf tacir ayırımına ilişkin yazı örneğini dosyaya sunmuştur.

Mahkememizce davalının, gelir vergisi beyannamesi örneği temin edilmiş ayrıca, esnaf ve küçük sanatkar ile tacir ve sanayiciyi belirleme koordinasyon kurulunun, esnaf ve küçük sanatkar kollarını gösterir listesi dosyaya konulmuştur.

Davalının esnaf veya tacir olduğu konusunda gerekli inceleme yapılmak üzere 3 kişilik bilirkişi heyeti ile beraber işyerinde keşif yapılmış ve bilirkişi raporundan davalının yaptığı işin, pamuk, iplik ve kumaş gibi menkul malları dışardan satın alarak bunları yorgan haline getirerek sattığı, bu hali ile davalının iktisadi faaliyetinin bedeni çalışmasından çok nakdi sermayeye dayandığı, koordinasyon kurulunun belirlediği esnaf ve sanatkar listesine de dahil olmadığı bu nedenle tacir sıfatında olduğunun tesbit edildiği anlaşılmıştır.

Tüm dosya içeriğinden ve bilirkişi raporunda, davalının kendine ait işyerinde pamuk, iplik ve kumaş kullanmak suretiyle yorgan imal ettiği yanında 4 tane işçi çalıştırdığı ve yaptığı işin emekten çok sermayeye dayandığı, bu nedenle Ticaret Kanunu'nun 14 ve 17 nci maddelerinin açıklamalarının ışığı altında davalının tacir tanımına uygun olduğu, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'nun 7 nci maddesindeki tacir ve esnaf ayırımının, Esnaf ve Küçük Sanatkarlar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurul kararı ile kısmen değiştirildiği, dosyamız içerisinde bulunan bu kurulun tesbit ettiği, esnaf meslek kollarının hiçbirisinde davalının uğraştığı yorgan imal etme işinin bulunmadığı, bu nedenle yaptığı işin gerek Ticaret Kanununun, gerek Esnaf ve Küçük Sanatkar Kanunu, gerekse Esnaf ve Küçük Sanatkarlar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu kararına göre davalının tacir olduğu kanaatine varılmış ve Ticaret Sicil Memurunun talebi kabul edilmiş, ayrıca süresi içerisinde davalı tarafından imtina sebepleri bildirildiğinden kendisine para cezası uygulanmamıştır.

Her ne kadar davalı, esnaf odasına kayıtlı olduğunu, ikinci kez ticaret odasına kaydının gerekmediğini iddia etmişse de, bu şahsın esnaf odasına kayıtlı olmasının, mahkemece inceleme yapılarak tacir olması halinde, ticaret odasına kaydını yaptırması hususunda karar verilmesine engel olmadığından gerekli araştırma yapılmıştır.

HÜKÜM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle

Davalının tacir olduğu anlaşıldığından Ticaret Odasına tescilinin yapılmasına,

Süresinde imtina sebeplerini bildirdiğinden,, Ticaret Kanunu 35 nci maddesinde belirtilen para cezası uygulamasına yer olmadığına,

..... Davalının yüzüne karşı, yasa yolları açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. 24.12.1992

Konya

Asliye 1. Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1985/354

Karar No: 1986/720

ÖZÜ: Kişinin işi, sermayeden ziyade emeğe dayalı, cirosu da 86/10313 sayılı B.K.K. ile tesbit edilen limitlerin altındaysa o kişi esnaf sayılır.

KARAR:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı vekili kaydiyesi yapılmış dilekçe ile davalının, müvekkili odanın 18.3.1970 tarihinden beri üyesi bulunduğunu ve oto tornacılığı ile iştiğal etmekte olduğunu, oda meclis üyeliklerinde bulunduğunu, davalının yönetim kuruluna seçilebilmek için aranan, Ticaret ve Sanayi Odaları üyesi olmamak şartını gerçekleştirmek için odadan terkinini talep ettiğini, davalının ticari faaliyetinde bir değişiklik olmadığını, davalının 507 sayılı Kanunun 3153 sayılı Kanunla değiştirilen 6. maddesi gereğince kurulan komiteye başvurarak esnaf mı, tacir mi, olduğunun belirlenmesini istediğini, tek taraflı bir tutum izlendiğini, davalının tacir olduğunu, izah edilen sebeplerden dolayı, davalının esnaf olduğuna dair komitenin vermiş olduğu 4.4.1985 tarihli kararın iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili ise, davacının açmış olduğu davasının yersiz ve mesnetsiz olduğundan davanın reddine karar verilmesini beyan etmiştir.

TETKİKAT:

Dava dilekçesi, cevap dilekçesi, ibraz edilen deliller, mahallen icra kılınan keşif, istihsal edilen rapor ve tekmil dosya münderecatı tetkik edildi.

HÜKÜM:

Davalı, dava ile alakası olmayan.... ve..., adi ortak olarak atölyede çalışmaktadırlar. Davalı eski araz cantlarında, göbek kısımlarında tadilat yaparak mal sahiplerine vermektedir. Davalının yaptığı iş atölyesinde bulunan tezgahlar ile yaptığı piyasa işidir. Davalının işi çalışma metodu unsurları itibariyle sermayeden ziyade emeğe dayalıdır. Bu kabil işi yapanların ciroları 50.000.000 liranın altına düşmesi halinde esnaf sayılacağı ahiren yürürlüğe giren 19.2.1986 tarih 19024 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile açıktır.

Davalının yaptığı iş sermayeden ziyade bedene dayalı bulunması ve cirosu Bakanlar Kurulunun kabul ettiği rakamın çok altında olması nedeni ile davanın reddi gerekir.

NETİCE:

Yukarıda izah edilen sebeplere binaen:

1. Davacı idarenin davalı aleyhine açtığı komite kararının iptali ve davalının tacir olduğunun tesbiti davasının reddine..... 3.11.1986 tarihinde taraf vekillerinin yüzlerine kararı kesin olarak karar verildi. 3.11.1986

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1991/3789

Karar No: 1993/845

ÖZÜ: Sanayi Odasına kayıtlı davacının ticaret odasına doğrudan kaydı yapılmışsa da, çalışmasının ticari nitelikte olup olmadığının bilirkişi incelenmesi yaptırılarak belirlenmesi

Davacı şirketin sanayici olduğunu bildirerek Ticaret Odasından kaydının silinmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada; 5590 sayılı Yasanın "kayıt zorunda olanlar" başlıklı 9. maddesinin 4. fıkrasında; Sanayi Odaları kurulan yerlerde, bu yasadaki duruma uyan sanayiciler sanayi odalarına kaydolmakla ticaret odalarına kaydolunma yükümlülüklerini yerine getirmiş olanlar kuralının yer aldığı, olayda davacının Sanayi Odasına üyelik başvurusu üzerine bu kuruluşça gerekli olan inceleme yapıp sanayici olduğuna karar verildiği ve esasen bu konunun saptanmasının da, uyuşmazlığın seyrine göre sanayi odasının görevi içinde bulunduğu göre davacının ticaret odasına da kaydını gerekli kılan bir saptama yapılmaksızın ticaret odasındaki kaydının işlemi iptal eden Ankara 6. İdare Mahkemesinin 24.9.1991 günlü 1552 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istemidir.

5590 sayılı Yasanın 9. maddesinin 4. fıkrasında, sanayi odaları kurulan yerlerde, bu yasanın tamamına uyan sanayiciler, sanayi odalarına kaydolunmakla ticaret odalarına kaydolunma yükümlülüğünü yerine getirmiş olurlar. Ancak sanayiciler kendi sanayi mamüllerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret odaları veya ticaret sanayi odalarına da kaydolunmak zorundadırlar. Aynı maddenin 5. fıkrasında da sanayiciler, kendi sanayi mamüllerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraştığı takdirde ticaret odasına da kaydolunmak zorunda oldukları kuralları yer almıştır.

Öte yandan söz konusu yasanın 4. maddesinde de, Sanayi Odalarının kuruluş ve çalışma alanlarının il sınırları olduğu belirtilmiştir. Dava dosyasının incelenmesinden davacı şirketin Ticaret Sicili Gazetesine kaydolunması üzerine, Ticaret Odasınca Sicil Müdürlüğünün 9.11.1989 gün ve 3/410-1670 sayılı yazıları ile ticari faaliyetinden dolayı odaya kayıt yaptırmasının istendiği, ancak davacının bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi üzerine, yasanın verdiği yetkiye dayanılarak kaydının Ticaret odası tarafından re'sen yapıldığı, bunun üzerine davacı şirket tarafından sanayici olduğu ve sanayi odasına kayıt yaptırdığı öne sürülerek ticaret odasındaki kaydının silinmesi istemiyle başvuruda bulunduğu, bu başvurunun 5590 sayılı yasanın 3. maddesinin a ve b bendinde belirtilen sanayici niteliğini taşımadığı gerekçesiyle dava konusu işlemle reddedildiği anlaşılmaktadır.

Olayda Sanayi Odasında yapılan inceleme sonucu düzenlenen rapora göre davacı şirketin 5590 sayılı Yasanın 3. maddesinde belirtilen sanayici niteliğinde olduğu kabul edilerek sanayi odasına kaydı yapılmış isede; davalı Ticaret Odasınca davacının Ankara ili sınırları içerisinde herhangi bir sanayi faaliyeti olmadığı, kuruluş ve faaliyet konularının Türk Tica-

ret Yasası, Ticaret Sicil Tüzüğü ve 5590 sayılı yasa ve yönetmeliklerin açıklayıp tanımladığı anlamda ticari olduğu savı öne sürüldüğüne göre, bu durumların saptanması bakımından bilirkişi incelemesi yaptırılarak alınacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, 5590 sayılı Yasanın 9. maddesinin 4. fıkrası uyarınca davacının sanayi odasına kaydolunmakla ticaret odasına kayıt yaptırma yükümlülüğünü yerine getirdiği gerekçesiyle dava konusu işlemi iptal eden İdare Mahkemesi kararında yasa ve hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle eksik incelemeye dayalı İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar verildi. 11.2.1993

AZLIK OYU:

Dosyanın incelenmesinden davacı şirketin kuruluş ve faaliyet konularının Türk Ticaret Yasası, Ticaret Sicil Tüzüğü 5590 sayılı Yasa ve Yönetmeliklerin açıklayıp tanımladığı anlamda ticari olduğu anlaşıldığından, ticaret odasındaki kaydının silinmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemde yasa ve hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Bu nedenle işlemi iptal eden İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği oyu ile çoğunluk gerekçesine katılmıyorum.

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No : 1991/996

Karar No : 1992/3547

ÖZÜ: Davacının deniz ticaret odasına kayıt yapılması işleminde, çalışmalarının deniz ticareti kapsamına girip girmediğinin bilirkişi incelenmesi ile belirlenmesi gerekir.

Davacı şirketin, İstanbul ve Marmara, Ege, Akdeniz, Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odasına re'sen yapılan üyelik kaydının iptali istemiyle açılan davada; dosyadaki bilgi ve belgeler ile tüpraş ana sözleşmesine göre, davacı şirket tarafından sanayi işinin yanısıra yapılan liman işletmeciliği, gemi kurtarma işleri, petrol ürünleri ticaret ve gemi işletmeciliğinin yasa da belirtilen başka ticari iş olarak kabulüne olanak bulunmadığından, bu işlerle sanayi işletmecisi olan davacının sanayi işinin gereği olarak uğraştığı, ticari iş niteliğinin bulunmadığı, davalı tarafından gönderilen iki adet faturanın incelenmesinden davacı şirketin Denizcilik Bankası Deniz Nakliyatı T.A.Ş.ne, baştan kara hizmeti yaptığı anlaşılmakta ise de, anılan hizmetlerin 31.5.1989 gününde görülmüş olması karşısında dava konusu işlemin yapıldığı 19.2.1989 gününde davacı şirketin, sanayi mamullerinin satışı dışında, deniz ticareti ile de uğraştığının kabulüne olanak olmadığı gerekçesiyle iptal eden İdare Mahkemesi kararını onayan Dairemiz kararının 2577 sayılı Yasanın 54. maddesi uyarınca düzeltilmesi istemidir.

Kararın düzeltilmesi istemine ilişkin dilekçede öne sürülen düzeltme nedenleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulu Yasasının 54. maddesine uygun bulunduğundan, düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 6.2.1991 gün ve 1991/210 sayılı kararı ortadan kaldırılarak işin esası yeniden incelendi.

5590 sayılı Yasanın 9. maddesinin 5. fıkrasında, sanayicilerin, kendi sanayi mamullerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraşmaları durumunda, ticaret odasına da kaydolmak zorunda oldukları, 6. fıkrasında, sanayi işletmesi sahiplerinin işlerinin gereği olarak yaptıkları ticaret işlerinin, bunların sanayici niteliğini kaldırmayacağı belirtilmiş 7. fıkrasında da deniz ticareti ile uğraşan gerçek ve tüzel kişilerden hangilerinin Deniz Ticaret Odasına kayıt olmak zorunda oldukları sayılmıştır.

Dosya içeriğinden, davalı idarece, uyuşmazlık konusu işlemin gerekçesi olarak davacının sanayi mamullerinin satışı dışında, Liman işletmeciliği, gemi kurtarma işleri, mamul petrol ve petrol ürünleri ticareti ve gemi işletmeciliği gibi deniz ticaret işleri ile uğraştığı savının ileri sürüldüğü, ancak davacının, bazı deniz araçlarının ve rafineriye ait akaryakıt iskelesi ve LPG platformunun sanayi işine ilişkin olarak bulundurulduğu ve oluşturulduğunu; bunlarla ticari çalışma yapılmadığını ileri sürerek bu işlemin iptalini istediği anlaşılmaktadır.

Böylece, davalı idarece, davacının deniz ticareti işleriyle de uğraştığı ileri sürülmesine karşın, davacı, bu işlerin sanayi çalışmalarının bir parçası ve gereği olduğunu ileri sürmektedir. Öte yandan dosya da, davacının başka bir şirkete römorkörle ücret karşılığı yaptığı hizmete ilişkin olarak düzenlenmiş bir de fatura bulunmaktadır.

Böyle bir durumda davacı şirketin asıl uğraş konusu yanında, deniz ticareti kapsamına geçecek çalışmalarının da olup olmadığının yada hangi işlerin sanayi çalışması, hangilerinin deniz ticareti sayılacağıının, tamamen özel uzmanlık ve bilgiyi gerektiren bir konu olması nedeniyle bilirkişi incelemesi ile saptanması gerekirken, sadece davacı savlarına dayanılarak verilen mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle İdare Mahkemesi kararının bozulmasına, dosyanın anılan mahkemeye gönderilmesine karar verildi. 16.12.1992

İzmir

Üçüncü İdare Mahkemesi

Esas No: 1990/153

Karar No: 1992/333

ÖZÜ: Bir üyenin sanayici olup olmadığına ilişkin tesbit yapılırken, çalıştırdığı işçi sayısı da değerlendirilmelidir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren İzmir 3. Mahkemesince, duruşma için önceden belli edilen 11.3.1992 gününde, davacının ve vekili... in davalı idare vekili... in geldiği görülerek usulüne uygun biçimde duruşma yapıldıktan sonra gereği düşünüldü :

Dava, davacının, Ege Bölgesi Sanayi Odasına re'sen kaydının yapılması yolundaki işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

5590 sayılı Yasanın Oda Meclislerinin görevlerini düzenleyen 17 nci maddesinin (j) bendi karşısında, re'sen üyelik işlemine karşı oda meclisine itiraz edilebileceği, oda meclisinin bu itirazı incelemekle görevli olduğu anlaşılmakta isede, bu itirazı, dava açabilmek için tüketilmesi gereken bir idari itiraz yolu olarak kabule olanak yoktur. Dava konusu işlem, öngörülen süre içerisinde itiraz edilmeyerek kesinleşmiş bir işlem olup, iptali için dava açılabilirliğinden davalı idarenin usule ilişkin itirazı yerinde görülmemiştir.

5590 sayılı Yasanın 25667 sayılı Yasa ile değiştirilen 9 ncu maddesinin birinci fıkrasında, ticaret siciline kayıtlı tacir ve kanuna göre sanayici sıfatına haiz tüm gerçek ve tüzel kişilerle şubelerinin ve fabrikalarının, buldukları yerin bu kanun gereğince mensup oldukları odalarına ve ajanlıklarına kaydolacakları; yine 2567 sayılı Yasa ile değiştirilen 3. maddesinde, makine, cihaz, tezgah, alet ve diğer vasıtalar yardımı ile, ham, yarı mamul, tam mamul herhangi bir maddenin veya enerjinin vasıf, terkip veya şeklini fiziki veya kimyevi surette az veya çok değiştirerek veya bu ham maddeleri işleyerek kıymetlendirmek suretiyle imal ve istihsal yapanlardan, yılın fiili çalışma günleri ortalamasına göre muharrik kuvvet kullananlarda 5, kullanmayanlarda 10 kişi çalıştıranların aynı maddede 5 bent halinde sayılan işletme türlerine girmemek koşuluyla, sanayici sayılacaklarını kurala bağlamıştır.

Dava dosyasının ve davacının eklemiş olduğu muhtasar beyannamelerin incelenmesinde, davacının yapmakta olduğu inşaat müteahhitliği işi nedeniyle, sanayici sıfatını kazanmak için gerekli koşullardan birini taşıdığı, ancak çalışan işçi sayısı açısından yeterli incelemenin yapılmadığı, 16.09.1989 inceleme tarihli Üye Kayıt ve Sınıf Tesbit Raporunda işçi sayısı 15 olarak gösterilmiş isede bu beyanı doğrulayıcı belgelerin sağlanmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda yeterli inceleme ve tesbite dayanmayan resen üyelik işleminde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline..... 11.3.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

*İşbu karar Danıştay 8. dairesinin Esas No: 1992/3052, Karar No: 1993/3938 sayılı ve 6.12.1993 tarihli kararı gereğince onaylanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Konya

İdare Mahkemesi

Esas No: 19884/45

Karar No: 1984/361

ÖZÜ: Eczaneler Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının denetimi altında olduğundan, ilaç dışında başka eşyalar satmaları, ticaret odalarındaki kayıtlarını devam ettirmelerini gerektirmez.

İLGİLİ MEVZUAT : 5590 s.K. 69 sayılı K.H.K. ve 6197 s.K. 6643 s.K. hükümleri

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Konya İdari Mahkemesince işin gereği düşünüldü:

.....Bu nedenlerle, davalı idarenin davacı vekilinin temsil niteliğine ilişkin iddiaları yerinde görülmeyerek işin esasına geçildi:

Davacının 5590 sayılı Kanun hükümlerine göre ticaret odasına kayıt olduğu, kaydı devam etmekte iken, 5.8.1983 günlü Resmi Gazetede yayınlanan 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre odadaki kaydının terkinin talebinde bulunduğu, bu istemin 2.12.1983 gün ve 2526 sayılı yazıyla reddedildiği, davanın da bu işlemin iptali istemiyle açıldığı dosyanın incelenmesinden anlaşılmıştır.

5.8.1983 gün ve 18126 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 25.1.1956 Tarih ve 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Üç Ek Madde Eklenmesi Hakkında 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1. Maddesinin 3. Fıkrasında, serbest eczane açacaklarla özel kuruluşlarda meslekleriyle ilgili hizmetlerde çalışacak eczacıların, işe başlamadan önce buldukları bölgedeki eczacı odasına bir ay içinde kaydolmaya ve üyelik ödevlerini yerine getirmeye zorunlu oldukları, Eczacı Odalarına kaydolun eczane sahibi eczacının, diğer kanunlarla kurulu meslek oda ve kuruluşlarına kayıt olma zorunluluğu bulunmadığı kurala bağlanmıştır.

Olayda, davacının 5.8.1970 yılından beri kendi meslek odası olan, Konya Eczacı Odasına kayıtlı olduğuna göre, ticaret odasındaki kaydın devamını istemek yukarıda sözü edilen kararname hükmüne aykırı olacağından dava konusu işlemde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Her ne kadar davalı idarece davanın 6197 sayılı yasanın 28. inci maddesinde belirtilenler dışında da eşya sattığı, bu nedenle de kaydın devam etmesi gerektiği öne sürülmüş ise de, adı geçen yasanın 30. maddesinde eczanelerin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının denetimi altında ve her zaman teftişe tabi olduğu belirtilmiş olduğundan ve ilaç dışında başka eşyaların satılmasının da ticaret odasına kaydın devamını gerektirir ayrı bir uğraşı konusu oluşturmayacağından bu iddianın kabulüne olanak yoktur. Açıklanan nedenlerle, mevzuata aykırılığı açık olan dava konusu işlemin iptaline.....26.9.1984 gününde oybirliği ile karar verildi.

*Anılan Kanun Hükmünde Kararname, 8.1.1985 tarih 3145 sayılı Kanunla kabul edilerek, yasa şeklinde yürürlüğe konulmuştur.

Sakarya

İdare Mahkemesi

Esas No: 1989/452

Karar No: 19899/1310

ÖZÜ: Eczacıların, diğer meslek odalarına kayıt zorunluluğu bulunmamaktadır.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Sakarya İdare Mahkemesince dava dosyası incelendikten sonra işin gereği düşünüldü.

Dava, Düzce ilçesinde eczacılık faaliyeti ile iştigal eden müvekkilinin 5590 sayılı Kanunun 2567 sayılı Kanunla değişik 9. uncu maddesine göre Düzce Ticaret ve Sanayi Odasına kaydedilmesine ilişkin 27.6.1989 gün 1989/1099 sayılı işlemin davanın özeti bölümünde belirtilen nedenlerle iptali istemiyle açılmıştır.

6643 sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanununun 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Değişik 1. Maddesinde "Türkiye Sınırları içerisinde meslek ve sanatlarını yürütmeye yetkili olup da sanatlarıyla uğraşan ve meslekleriyle ilgili hizmetlerde çalışan ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olmayan eczacıların katılmasıyla bir Türk Eczacılar Birliği kurulmuştur, serbest eczane açacaklarla özel kuruluşlarda meslekleriyle ilgili hizmetlerde çalışacak eczacılar işe başlamadan önce buldukları bölgedeki eczacı odasına bir ay içinde kaydolmaya ve üyelik ödevlerini yerine getirmeye zorunludur. Eczacı odalarına kaydolmayan eczane sahibi eczacı, diğer kanunlarla kurulu meslek oda ve kuruluşlarına kaydolmaya zorunlu değildir...." denilmekte olduğu görülmektedir.

Öte yandan 6643 sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanununun 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1. maddesi uyarınca Eczacı Odasına kaydolmayan eczane sahibi eczacıların diğer kanunlarla kurulu meslek oda ve kuruluşlarına kaydolmalarının zorunlu olmadığı yolunda Danıştay'ın yerleşmiş içtihadları da mevcuttur.

Bu nedenle Eczacı Odası'na üye olduğunu resmi belge ile kanıtlayan davacının re'sen ticaret ve sanayi odasına kaydı gerekmediğinden davacının resen kaydının yapılmasında hukuka uyarlılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline,.....26.12.1989 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay

İdari Dava Daireleri

Genel Kurulu

Esas No: 1989/245

Karar No: 1989/1662-

ÖZÜ: Oda yönetim kurullarının odalara kayıt zorunluluğu konusundaki kararları kesin ve yürütülmesi gerekli işlemler olup, bunlar aleyhine dava açılabilmesi için önceden meclis nezdinde itiraz zorunluluğu yoktur.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunca gereği düşünüldü;

Türkiye Elektrik Kurumu Turgutlu İlçe Şubesinin, Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulunun, 31.3.1987 günlü 159 sayılı kararı ile Turgutlu Ticaret Odasına resen üye kaydına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, Manisa İdare Mahkemesi, 22.9.1987 günlü E:1987/298, K: 1987/364 sayılı kararıyla, idari merci tecavüzü bulunduğu nedeniyle dava dilekçesinin Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası Meclisine gönderilmesine karar vermiş ise de Danıştay Sekizinci Dairesi, temyiz incelemesi sonucunda 9.1.1989 günlü E: 1987/955, K:1989/2 sayılı kararıyla, mahkemenin kararını bozmuştur.

Manisa İdare Mahkemesinin, bozma kararına uymayarak, 21.3.1989 günlü, E:1989/122, K:1989/145 sayılı kararıyla, ilk kararında ısrarı üzerine, davacı idare ısrar kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir.

İdari davalar kesin ve yürütülmesi gerekli işlem aleyhine açılırlar.

5590 sayılı Kanununun 19/a, 17/j ve 25 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda da yönetim kurullarının odalara kayıt mecburiyeti ile ilgili olarak tesis etmiş olduğu işlemlerin kesin ve yürütülmesi gerekli işlemler olduğu anlaşılmaktadır.

Anılan 25. inci maddenin 4 üncü fıkrası "Dereceleri durumlarına uygun bulunmayanlar, yönetmelikte gösterilecek usullere göre ve 10 gün içinde oda meclislerine itiraz edebilirler" hükmünü taşımaktadır. Bu hüküm ilgililere, yönetim kurulunca bu konuda verilecek kararlara karşı istekleri halinde bir başka organa itiraz edebilme olanağı yaratmak için kurulmuştur. Tümcenin sonundaki "itiraz ederler" ifadesi yerine, "itiraz edebilirler" ifadesinin kullanılması da bu görüşü doğrulamaktadır. Amacı bu olan başvuru yolunu Anayasa ile kişilere tanınan dava hakkını ortadan kaldırır bir biçimde yorumlamak ve başvuru yoluna gidilmesi halinde dava açılmayacağını düşünmek hukuka aykırı düşecektir.

Bu nedenle temyiz isteminin kabulü ile Manisa İdare Mahkemesinin 21.3.1989 günlü E.1989/122, K:1989/145 sayılı kararının bozulmasına ve dava dosyasının Mahkemeye gönderilmesine, 17.11.1989 günü oyçokluğu ile karar verildi.

Danıştay

8. Dairesi

Esas No: 1984/635

Karar No: 1984/1332

ÖZÜ: Eczacı olan davacının ticaret ve sanayi odasından kaydının silinmesine dair idare mahkemesi kararı yerindedir.

İSTEMİN ÖZETİ

Eczane sahibi olan davacının, Ticaret ve Sanayi Odasındaki üyelik kaydının silinmesi yolundaki isteminin reddine ilişkin işlemi, 66643 sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanununun 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1. maddesi uyarınca Eczane Odasına kaydolun eczane sahibi eczacıların diğer kanunlarla kurulu meslek oda ve kuruluşlarına kaydolmalarının zorunlu olmadığı gerekçesiyle iptal eden Manisa İdare Mahkemesinin 21.5.1984 gün ve E:1984/132, K:1984/248 sayılı kararına, 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanununun 49 uncu maddesi uyarınca temyizden incelenerek bozulması istemidir.

DANIŞTAY SAVCISININ DÜŞÜNCESİ:

Eczacı olan davacının Ticaret ve Sanayi Odasındaki üyelik kaydının silinmesi yolundaki vaki olan isteğinin reddine ilişkin işlemi iptal eden 21.3.1984 gün ve 248 sayılı Manisa İdare Mahkemesi kararı, eczanelerin her türlü tıbbi ve zirai ilaç, çalışma, alet vs. malın satıldığı bir tacir gibi faaliyette buldukları Ticaret Kanununun 12/1 ve 16 ncı maddelerine göre tacir sıfatını taşıdıkları ileri sürülerek temyiz edilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, temyiz edilen mahkeme kararının usul hükümlerine ve hukuka uygun bulunduğu ve kararın dayandığı gerekçeler karşısında ileri sürülen iddialar da yerinde bulunmadığından, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin 1 nci bendinde sayılan temyiz sebeplerinden hiçbirisine girmeyen temyiz isteminin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüşüldü.

İdari mahkemeler tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenip bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1. fıkrasında yazılı nedenlerin bulunmasına bağlıdır.

Manisa İdare Mahkemesince verilen 21.5.1984 gün E:1984/132, K:1984/248 sayılı kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren başka bir neden de bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ve yargılama giderlerinin temyiz isteminde bulunan üzerinde bırakılmasına 6.12.1984 gününde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay

11. Hukuk Dairesi

Esas No: 1992/5716

Karar No: 1993/5428

ÖZÜ: Ticaret Odası bir kamu kurumu olduğundan, kayıt silmeye karşı açılacak davanın görüleceği merci, idare mahkemesidir.

Yargıtay İlamı:

Taraflar arasındaki davadan dolayı Balıkesir 1. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 18.6.1992 tarih ve 442-6670 sayılı hükmün temyizden tetkiki davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla dosyadaki kağıtlar okundu, gereği konuşulup düşünüldü.

Davacı, dilekçesinde vergi dairesinde kayıtlı vergi mükellefi iken mesleki faaliyetine son vermesi nedeniyle 6.11.1986 tarihinde vergi dairesinden kaydını sildiğini, ancak durumun davalı ticaret odasına bildirilmediğini ileri sürerek davalı ticaret odasındaki kaydın 6.11.1986 tarihinden itibaren silinmiş olduğunun tesbit edilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevabında, Ticaret Odasına kayıt, değişiklik ve silinmesinin talebe bağlı bulunduğunu, davacının vergi mükellefliğinden çıktığı tarih itibarıyla herhangi bir müracaatının olmaması nedeniyle müracaat ettiği tarihe kadar kaydının devam etmiş olduğunu, müvekkilinin bunun haricinde herhangi bir işlem yapamayacağını ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece iddiaya, başvurmaya, toplanan delillere göre, davacının davalı ticaret odasındaki kaydının varlık nedeninin onun mesleki faaliyetinin devam etmesine bağlı olduğundan ve mesleki faaliyetine vergi mükellefliğinden çıktığı tarih itibarıyla son verdiği anlaşıldığından davanın kabulü ile davacının Ticaret Odasındaki kaydının 6.11.1986 tarihi itibarıyla silinmesinin gerekeceğinin tesbit edildiğine karar verilmiştir.

Kararı davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava Ticaret Odasından kayıt silinmesine ilişkin olup; 11.2.1959 gün ve 7/10 sayılı iş-tihadı birleştirme kararının gerekçesinde etraflıca belirtildiği üzere 5590 sayılı Yasa 1. maddesi hükmüne göre, Ticaret ve Sanayi Odaları, adı geçen yasada yazılı meslek hizmetlerini görmek, meslek ahlakı ve tesanüdünü kurmak, ticaret ve sanayiın genel menfaatlere uygun olarak gelişmesine çalışmak üzere kurulmuş tüzel kişiliği haiz kamu kurumlarıdır. Aynı yasanın öngördüğü hükümlere göre odalara kayıt zorunluluğu ve bu zorunluluğa tabi olanlardan tahsil olunacak kaydiye ücretleri ve kaydını yaptırmayanların tabi olacakları muamele ve müeyyideler birer kamu mükellefiyeti olarak düzenlenmiş ve odaların bazı konulardaki kararlarının ilam hükmünde olduğu yasa metninde açıkça ifade edilmiştir. Ticaret odası bir kamu kurumu olduğundan, kamu kurumlarına karşı açılacak davaların idare mahkemesinde görülmesi gerekmektedir.

O halde, mahkemece yapılacak iş; davaya bakmakla görevli idare mahkemesi olduğundan dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken işin esasına girilerek davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ:

Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün davalı yararına bozulmasına, ödediği temyiz peşin harcının isteği halinde temyiz edene iadesine 13.9.1993 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Danıştay

İdare Dava Daireleri Gn. Kurulu

Esas No: 1992/154

Karar No: 1992/134

ÖZÜ: Kayıt derecelerine oda meclisi nezdinde itiraz, yönetim kurulu kararına karşı doğrudan dava açılması için bir ön şart değildir.

Karar:

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Genel kurulunca gereği düşünüldü:

Davacının, Ticaret Odasından kaydının silinmesi isteğiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin Konya Ticaret Odası Yönetim Kurulunun 15.1.1990 günlü 3 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davada, Konya İdare Mahkemesinin 13.6.1990 günlü, E: 1990/144, K: 1990/580 sayılı kararıyla, idari merci tecavüzü bulunduğu gerekçesiyle, dava dilekçesinin Konya Ticaret Odası Meclisine gönderilmesine karar verilmiş isede; Danıştay Sekizinci Dairesi, temyiz incelemesi sonucunda 19.4.1991 günlü, E:1990/1493, K:1991/787 sayılı kararıyla mahkeme kararını bozmuştur.

Konya İdare Mahkemesinin, bozma kararına uymayarak, 25.12.1991 günlü, E:1991/950, K:1991/1581 sayılı kararıyla, ilk kararında ısrarı üzerine, davacı ısrar kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir.

İdari davalar kesin ve yürütülmesi gerekli işlemler aleyhine açılırlar.

5590 sayılı Kanununun 19/a, 17/j ve 25 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda oda yönetim kurullarının odalara kayıt mecburiyeti ile ilgili olarak tesis etmiş olduğu işlemlerin kesin ve yürütülmesi gerekli işlemler olduğu anlaşılmaktadır.

Anılan 25 inci maddenin 4 üncü fıkrası "Derecelerini durumlarına uygun bulmayanlar, yönetmelikte gösterilecek usüllere göre ve 10 gün içinde oda meclislerine itiraz edebilirler" hükmünü taşımaktadır. Bu hüküm ilgililere, yönetim kurulunca bu konuda verilecek kararlara karşı istekleri halinde bir başka organa itiraz edebilme olanağı yaratmak için konulmuştur. Tümçenin sonundaki, "itiraz ederler" ifadesi yerine "itiraz edebilirler" ifadesinin kullanılması da bu görüşü doğrulamaktadır. Amacı bu olan başvuru yolunu Anayasa ile kişilere tanınan dava hakkını ortadan kaldırır bir biçimde yorumlamak ve başvuru yoluna gidilmesi halinde dava açılmıyacağını düşünmek hukuka aykırı düşecektir.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulü ile.....22.5.1992 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

Gediz

Asliye Hukuk (Ticaret) Mahkemesi

Esas No: 1993/3301

Karar No: 1993/455

ÖZÜ: Sarraflık T.Ticaret Kanunu hükümleri gereği ticari faaliyettir ve sarrafın tacir olarak ticaret siciline kaydı gerekir.

Karar:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı temsilcisi dava dilekçesini tekrarlar; sarraf olan davalının Türk Ticaret Kanunu ve Ticaret Sicili Nizamnamesi gereğince Ticaret siciline tescili için kendisine tebligat yapıldığını, ancak davalının tescile davet yazısına karşı müsbet veya menfi hiçbir cevap vermediğini belirterek, davalının ticaret siciline tesciline ve T.T.K.nın 35/2 nci maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı cevap layihasını tekrarlar; önceden yapmakta olduğu nakliyecilik işini bırakarak kuyumculuk işine başladığını, halen Kütahya Esnaf Siciline ve Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı olduğunu, meslek odalarına mükerrer kayıt yaptırmak iktibasa yol açacağından Ticaret siciline kayıt yaptırmadığını belirterek davanın reddini istemiştir.

Dosyaya ibraz edilen Gediz Ticaret Sicil Memurluğunun tescile davet yazısı ve tebliğ evrakının tetkikinde, davalının ünvanını ve işletmesini T.T.K.nun 20. maddesi uyarınca tescile tabi olduğundan, tescil ettirmesi gerektiği hususu tebliğ edilmiştir. Davalı, tescile davete süresi içinde uymadığı gibi kaçınma sebeplerini de bildirmemiştir. Davalıya ait işyerinde birlikişi marifetiyle keşif yapılmış, davalının işyerinin sarraf dükkanı olup, davalının sarraflıkla iştiğal ettiği görülmüştür. T.T.K. nun 20. maddesi gereğince unvan ve işletmesinin Ticaret Siciline kaydettirmeye mecbur olduğu ve aynı Kanununun 12. maddesinin 8. fıkrasının, sarraflığı ticarethane olarak kabul ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda T.T.K.nun 35. maddesi gereğince unvan ve işletmesinin ticaret siciline kaydı gerektiği ve ayrıca davalının, davacı Ticaret Sicil Memurluğunca kendisine tanınan süre içerisinde tescil talebinde bulunmadığından ve tescilden imtina sebeplerini de bildirmedeğinden, dava tarihi itibariyle daha az olmayacağından T.T.K. 35/2 nci maddesi uyarınca 160.000.TL ağır para cezası ile cezalandırılması gerektiği sonuç ve kanaatine varıldığından, aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM:

Yukarıda açıklanan gerekçeye ve mahkemece edinilen vicdani kanaate göre;

Davanın kabulü ile T.T.K.nun 12/8, 20 ve 35 nci maddeleri uyarınca davalının ünvanının tacir, işletmesinin de ticarethane olarak Ticaret siciline kaydına, aynı Kanununun 35/2 maddesi uyarınca 160.000.TL ağır para cezası ile cezalandırılmasına,

.....verilen karar açıkça okunup anlatıldı. 31.12.1993

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1990/1493

Karar No: 1991/787

ÖZÜ: Oda yönetim kurulu kararına karşı oda meclisine itiraz edilmesinin zorunlu olmadığı hk.

Sanayi Odasına yazılı olan davacının, Ticaret Odasından kaydının silinmesi yolundaki işleminin reddine ilişkin işlemin iptali istemi ile açılan davada, 5590 sayılı "Ticaret Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları", "Deniz Ticaret Odaları", "Ticaret Borsaları" ve "Türkiye Ticaret Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Yasasının 17/j maddesi ile Ticaret ve Sanayi Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Kayıt Ücretleri ve Yıllık Aidat Tesbit Usulleri Yönetmeliğinin 26. maddesinde odalara yazılma konusunda verilen yönetim kurulu kararlarına karşı yapılan itirazların oda meclislerince incelenip karara bağlanması kuralı yer aldığından, yönetim kurulu kararına karşı Ticaret Odası Meclisine itiraz edilmeden açıldığı belirlendiğinden, dosyanın Ticaret Odası Meclisine gönderilmesine karar veren İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması istemidir.

İdari davalar kesin ve yürütülmesi gerekli işlemlere karşı açılırlar. 5590 sayılı yasanın 19-a, 17-j ve 25. maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda oda yönetim kurallarının odalara yazılma zorunluluğu ile ilgili olarak yaptıkları işlemlerin kesin ve yürütülmesi gerekli işlemler olduğu anlaşılmaktadır.

Anılan yasanın 25. maddesinin 4. fıkrasında "derecelerini durumlarına uygun bulmayanlar, yönetmelikte gösterildiği şekilde ve 10 gün içinde oda meclislerine itiraz edebilirler" kuralı yer almıştır. Bu kural ilgililere yönetim kurulunca bu konuda verilecek karara karşı istemleri halinde bir başka organa itiraz edebilme olanağı yaratmak için konulmuştur.

Tümcenin sonundaki, "itiraz ederler" yerine "itiraz edebilirler" ifadesinin kullanılması bu görüşü doğrulamaktadır. Amacı bu olan başvuru yolunda Anayasa ile kişilere tanınan dava hakkını ortadan kaldırır biçimde yorumlayarak ve başvuru yoluna gidilmemesi durumunda dava açılmayacağını düşünmek hukuka aykırı olacaktır.

Açıklanan nedenle İdare Mahkemesi kararının bozulmasına ve dosyanın geri gönderilmesine karar verildi. 29.4.1991

AZLIK OYU:

Uyuşmazlık, odalara yazılma konusunda verilen oda yönetim kurulu kararlarına karşı oda meclislerine itiraz edilmesinin zorunlu olup olmadığına ilişkindir.

5590 sayılı yasanın 119. maddesi uyarınca Ticaret ve Sanayi Odaları yönetim kurulları yasaya ve meclis kararlarına göre oda işlerini yürütmekle görevlidir.

Anılan kural ile aynı yasanın 17-j ve 25. maddelerinin birlikte incelenmesinden odalara üye yazmak ve üyelerin derecelerinin belirlemek görevinin oda yönetim kurallarının olduğu anlaşılmaktadır.

Yönetim Kurulunun, bu konuda vermiş olduğu karara karşı üyenin herhangi bir itirazının söz konusu olmaması durumunda yönetim kurullarınca verilen bu kararların kesin ve yürütülmesi zorunlu karar niteliğinde olduğu açıktır. Ancak üyenin, ya da üye olmak durumunda kalan kişinin, gerek odaya yazılma zorunda olup, olmadığı, gerek yazılma zorunda oldukları halde, yazıldıkları derecelerine ilişkin yönetim kurulunca verilecek kararlara karşı itiraz söz konusu olduğunda, bu konuyu incelemek ve kesin karara bağlamak görev yetkisi 5590 sayılı yasanın 17. maddesinin (j) bendi kuralı uyarınca oda meclislerine aittir.

Nitekim 5590 sayılı yasanın 25. maddesinde belirtildiği üzere, derecelerini durumlarına uygun bulmayanların oda meclislerine itirazları durumunda itiraz hakkında meclisçe karar verilinceye kadar, kayıt ücreti ve yıllık ödentinin uyuşmazlık konusu kısmının alınmayacağı yolundaki kuraldan da oda yönetim kurulu kararlarının, uyuşmazlık söz konusu olmadığı zaman kesin ve yürütülmesi zorunlu kararlardan olduğu, ancak ilgililerin yönetim kurulu kararını yasaya uygun bulmaları durumunda bu konudaki kesin kararın oda meclislerince verileceği açık şekilde anlaşılmaktadır.

İlgilinin isterse oda meclisine itiraz edebileceği, isterse dava yoluna başvurabileceğinin düşünülmesi durumunda 5590 sayılı yasanın 17. maddesinin (j) bendi ile 25. maddesinde yer alan kuralın bir anlamı kalmaz. İlgililerin her türlü işleme karşı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 11. maddesi uyarınca üst birine yada işlemi tesis eden yere başvurma hakkı vardır ve bu durum özel olarak 11. maddede kurala bağlanmıştır.

2577 sayılı yasanın 14. maddesinin 3/b bendinde kurala bağlanan "İdari Merci Tecavüzü" durumu, ilgililere yasanın 11. maddesiyle tanınan seçim ile başvuru hakkının dışında, özel düzenlemelerde ve yine özel olarak belirtilen yerlere, öngörülen süreler içerisinde başvurmak için getirilen bir düzenlemedir.

Özel düzenleme olan 5590 sayılı yasada belirtilen "oda meclisine" başvuruda bulunmadan açılan dava da "İdari merci tecavüzü" bulunduğundan, İdare Mahkemesince dava dilekçesinin 2577 sayılı yasanın, 15. maddesinin 1/c bendi uyarınca görevli idari birime gönderilmesine karar verilmesinde yasal isabet bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle temyiz isteminin reddi ile İdare Mahkemesi kararının onanması gerekeceği görüşü ile karara karşıyız.

İzmir

3. Asliye Ticaret Mahkemesi

Esas No: 1989/353

Karar No: 1989/676

ÖZÜ: Oda üyeliğinden çıkarmaya ilişkin işlem idari nitelikte olduğundan, buna yönelik davanın idare mahkemesinde görülmesi gerekir.

KARAR:

GEREKÇE VE KABUL:

Dava, davacının oda üyeliğinin kaydının terkinine dair oda yönetim kurulu kararının iptali davasıdır. Davacı vekili dava dilekçesini ve cevaba cevap lahiyasını davalı vekili ise, cevap layihasını oturumda tekrar etmişlerdir. Davacının odaya daha önce kaydının yapıldığı konusunda bir ihtilaf yoktur. Davacı vekili, oda yönetim kurulu kararının hukuken genel ilkelere ve taraflar arasındaki ilişkiye aykırı olduğunu iddia etmiş, davalı vekili ise iddiaların idari nitelik arz etmesi nedeni ile davaya ticaret mahkemesinde bakılamayacağını, bu bakımdan evvelemerde bu yönden, cevap layihasında ileri sürdüğü diğer nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerektiğini bildirmiştir.

O halde üzerinde durulacak husus, davalı vekilince ileri sürülen görevsizlik meselesidir. 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun 1. maddesinde aynen "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Deniz Ticaret Odaları üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ile halk ile ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini, ahlak ve tesanüdünü korumak ve bu konuda yazılı hizmetleri görmek amacı ile kurulan kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip meslek kuruluşlarıdır" demektir. Şu hale nazaran davalının bir kamu kurumu niteliğinde olduğu açıkça görülmektedir. Esasen taraflar arasında davalı kurumun bir kamu kurumu niteliği üzerinde de ciddi bir ihtilaf bulunmamaktadır. Bunun yanında odaların görevlerini düzenleyen 5 nci maddesi ile odalar meclislerinin görevlerini düzenleyen aynı Kanunun 17. maddesinin de davamızda gözönünde tutulması gerekmektedir. Bu cümleden olarak 17. maddenin (j) bendi aynen "Gerek odalara kayıt mecburiyetine tabii olup olmamak, gerek kayıt mecburiyetine tabii oldukları halde ithal edildikleri derecelere müteallik yönetim kurulunca verilecek kararlara karşı itirazları tetkik ve kesin olarak karara bağlamak" denmektedir. Açıklanan bu maddelere göre davacının davalı kurum nezdindeki müracaat ve kurumca yapılan işlemler mahiyetleri itibarı ile idari nitelikte işlerdir. Her ne kadar davacı vekili cevaba cevap layihasında, müvekkilinin davalı ile olan ilişkisinin akti bir ilişki olduğunu ileri sürerek, davaya bakmaya ticaret mahkemesinin görevli olduğunu ileri sürmüş isede, aradaki ilişki özel hukuk alanına giren bir ilişki olmayıp, kamu hukukuna dayalı ve davalı kurumun idari işlerine giren bir ilişkidir.

6772 sayılı T.T.K.'nun 1,3,4,5, maddelerinin tetkikinden de görüldüğü üzere dava konusu edilen husus sözü geçen maddelerin kapsamına girmemektedir. Yukarıda da açıklandığı üzere davacı ile davalı kurum arasındaki ilişki ticari bir ilişki olmaktan ziyade oda üyeliğine kabul edilip edilmeme veya oda üyeliğinden çıkarılmasına ilişkin idari bir tasarruf ve işlemdir. İşte yukarıda arz ve izah olunan sebeplere nazaran ve dosya kapsamına göre işin idari nitelik arzemesi ve hal yerinin de idari yargı mercileri olması nedeniyle davalı vekilince ileri sürülen görevsizlik itirazı bu yönde mahkemece yerinde görüldüğünden görevsizlik nedeniyle dava dilekçesinin reddine karar vermek gerektiği sonucuna varılmıştır.

HÜKÜM: Yazılı nedenlerle;

1) İşin ve talebin idari nitelik arzemesine nazaran, davanın mahiyetine göre işin hallinin idari yargı yerinde çözülmesi gereken hususlardan olması nedeni ile mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE, görevsizlik nedeni ile dava dilekçesinin REDDİNE,

2) 3.500.-TL karar harcının peşin alınan harçtan mahsubu ile ayrıca harç alınmasına mahal olmadığına,

3) Davacının yaptığı giderlerin üzerinde bırakılması, takdiren ve maktuen 24.800.-TL ücret vekaletin davacıdan alınıp davalıya verilmesine,

4) Davalı tarafından yapılan 1 adet tebligat gideri 2.000.-TL'nin isteminde davacıdan alınıp davalıya verilmesine dair oybirliği ile verilen karar taraf vekillerinin yüzlerinde kanun yolları açık olmak üzere açıkça okunup tefhim kılındı. 26.10.1989

Konya

İdare Mahkemesi

Esas No: 1983/90

Karar No: 1983/3669

ÖZÜ: Odanın resen kayıt işlemi üzerine idari yargıda 60 gün içinde dava açabilir. Süre meclis kararının üyeye tebliğinden başlar.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Konya İdari Mahkemesince dosya tetkik edildi, gereği düşünüldü:

Konya Ticaret Odasının 11.10.1982 tarih, 18098 sayılı yazısı ile Çay-Kur Bölge Stok ve Satış Müdürlüğünün Ticaret Odasına resen kaydının yapıldığının aynı müdürlüğe tebliğ edildiği, Bölge Stok ve Satış Müdürlüğünün 15.10.1982 tarih 1211-15-C-001/113 sayılı yazı ile Ticaret Odası Başkanlığına muhatap olmadığını bildirmekle birlikte itirazını bildirdiği, bu itirazın oda meclisince incelenerek 16.10.1982 tarih 12 sayılı karar ile red edildiği ve bu kararın 24.11.1982 tarihinde yazı ekinde aynı müdürlüğe tebliğ edildiği, müdürlüğün Ticaret Odası Başkanlığına muhatap 25.11.1982 tarih 1211-15-C-00/1241 sayılı yazısından anlaşılmaktadır.

Çay-Kur Genel Müdürlüğünün Konya Bölgesindeki temsilcisi durumundaki Bölge Stok Müdürlüğünün bizzat müdürlüğü muhatap alan şube kaydedilme olayında muhatap olamayacağını kabul etmek mümkün değildir. 7201 sayılı Tebligat Kanununun 12. maddesi selahiyetli mümessile tebligat yapılacağını hükme bağlamış bulunmaktadır.

2577 sayılı Kanunun 7. maddesinde dava açma süresi yazılı bildirim tarihinden itibaren 60 gün olarak düzenlenmiştir.

Ticaret Odası meclis kararı, davacı kurumun Stok Müdürlüğüne 25.11.1982 tarihinde tebliğ edilmiş, dava ise 60 günlük süre geçirildikten sonra 15.2.1983 tarihinde açılmıştır.

Açıklanan nedenlerle dava süresi geçirildikten sonra açılmış olan davanın süre yönünden reddine.....31.10.1983 gününde oybirliği ile karar verildi.

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1985/673

Karar No: 1986/348

ÖZÜ: Resen kayıt işlemine itiraz ve dava açma süresine uyulmaması halinde davanın reddine karar verilmesi tabiidir.

İSTEMİN ÖZETİ:

Konya Eczacılar Odasına kayıtlı olan eczane sahibi davacının ayrıca Konya Ticaret Odasına resen üye kaydedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın; süresinden sonra yönetim kurulu kararlarına yapılan itirazların incelenemeyeceği kararın kesinleşmiş olduğu, ancak resen yapılan kayıt işleminin silinmesi için Ticaret Odasına başvurup alacağı yanıt üzerine tekrar dava açma hakkına sahip bulunduğu gerekçesiyle reddine ilişkin 16.7.1985 gün ve E:1985/36, K:1985/345 sayılı Konya İdare Mahkemesi kararının; ilk açılan davanın idari merci tecavüzü olduğu gerekçesiyle oda Meclisine gönderildiği, Oda Meclisi kararından sonra açılan davanın 10 gün içinde itiraz edilmediği gerekçesiyle reddedildiği, itiraz süresinin geçirilmiş olmasının, hakkın yargı önünde aranmasına engel olamayacağı, işin esasına girilmesi gerektiği, davanın resen kayıt tarihinden sonraki 60 gün içinde açıldığı, resen ticaret odasına kayıt yapılması, kayıt ve yıllık ödenti istenmesinin 6643 sayılı Yasaya aykırı olduğu öne sürülerek, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesi uyarınca temyizden incelenerek bozulması isteğidir.

SAVUNMA ÖZETİ:

Kararın usül ve yasaya uygun olduğu, hukuki dayanaktan yoksun bulunan temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY SAVCISININ DÜŞÜNCESİ:

Eczacı olan ve Eczacılar Odasına kayıtlı bulunan davacının, resen ticaret odasına üye kaydedilerek kayıt ve yıllık aidat istenilmesinden sonra, süresinde oda meclisine itiraz etmediklerinden bahisle bu konuda açtıkları davanın reddine dair 16.7.1985 gün ve 345 sayılı Konya İdare Mahkemesi kararı; on günlük itiraz süresinin geçmiş olmasının, bu hakkın yargı önünde aranmasına engel teşkil etmeyeceği, resen kayıt işlemi ile kayıt ve yıllık aidat istenilmesinin 6643 sayılı Kanunun 3145 sayılı Kanunla değişik 1. maddesine aykırı olduğu, bu konuda verilmiş idare mahkemesi ve Danıştay kararları bulunduğu ileri sürülerek temyiz edilmiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüşüldü:

İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından, verilen kararların temyiz yolu ile incelenip bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 1. fıkrasında yazılı nedenlerin bulunmasına bağlıdır.

Konya İdare Mahkemesince verilen 16.7.1985 gün ve E:1985/36, K:1985/3345 sayılı kararın dayandığı gerekçe usül ve yasaya uygun olup bozulmasını gerektiren başka bir neden de bulunmadığından; temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ve yargılama giderlerinin temyiz isteminde bulunan üzerinde bırakılmasına 27.6.1986 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1991/2974

Karar No: 1993/432

ÖZÜ: 3182 sayılı yasa uyarınca bankanın özkaynak miktarının artırılması ile bir banka şubesinin de ticaret odası üyeliğinin fevkaladeye çıkartılarak yıllık aidatının arttırılmasında hukuka aykırılık yoktur.

3182 sayılı Bankalar Yasasının 78. maddesinin verdiği yetki ile bankaların sahip olmaları gereken özkaynaklarına ek olarak açılmış ve açılacak her şube için bulundurulması gereken özkaynak miktarlarını artıran Bakanlar kurulu kararına dayanılarak, 5590 sayılı yasa uyarınca hazırlanan Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat Tesbit Usulleri Yönetmeliğinin ilgili maddeleri gereğince Türkiye İş Bankası İstanbul Sultanhamam şubesinin şube derecesini "fevkalade"ye yükselten, buna bağlı olarak da yıllık ödentisini arttıran İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu kararına karşı yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istemiyile açılan davada, Bankalar Yasasının 16. maddesinde bankaların şube açmak için belirtilen özkaynağı bulundurmamak zorunluluğunda olmalarının anılan özkaynağın şubelere ilişkin olduğu anlamına gelmeyeceği, sözü edilen kural uyarınca davacının derecesinin yükseltilmesinde ve bu dereceden ödenti istenilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı, yönetmelikte belirtilen özkaynak esasına göre derece saptanacaksa şubenin özkaynağının somut olarak saptanmasının zorunlu olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemi iptal eden İstanbul 5. İdare Mahkemesinin 8.2.1991 gün ve 249 sayılı kararının bozulması istemidir.

5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Yasası'nın değişik 24. maddesinde, anılan odaların gelirleri arasında yıllık ödentiler sayılmış, değişik 25. maddesinde yıllık ödenti miktarının Birlikçe hazırlanacak yönetmelikte gösterilecek esaslara göre belirlenecek dereceler üzerinden ve tarifelere göre saptanacağı, anılan kural uyarınca çıkarılan yönetmeliğin 23. maddesinde derece saptanmasında üyenin, sermaye veya özvarlık miktarının esas alınacağı belirtilmiştir.

21.9.1985 gün ve 18875 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı ile 3182 sayılı Bankalar Yasasının 16. maddesinin 1. fıkrasının a,b,c bentlerindeki özkaynak miktarlarının arttırılması nedeniyle, davacı banka şubesinin özkaynağında arttığı açıktır. Yönetmeliğe göre derece tesbitinde özkaynak esas alındığına göre alınan şubenin derecesinde yükseltilmesinde ve buna bağlı olarak da yıllık ödentisinin arttırılmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık yoktur.

Bu nedenle hukuka uygun işlemi iptal eden İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle idare mahkemesi kararının bozulmasına ve dosyanın anılan mahkemeye gönderilmesine karar verildi.

Turgutlu

2. Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1990/203

Karar No: 1990/334

ÖZÜ: Kooperatif anasözleşmesi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayını müteakip ticaret siciline tescil edilebilir.

KARAR

Davacı (17. No.lu Üzüm Tarım Satış Kooperatifi) vekili, Turgutlu Ticaret Sicil Memurluğunun 1.6.1990 tarih, 1990/337-823 sayılı kararının kaldırılmasını talep etmişse de, 3186 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine göre kooperatiflerin noterce takdikli anasözleşmesi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onayını müteakip ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanacağını açıkça belirtmiş olup, Bakanlar kurulunun 8 Nisan 1990 tarihli Resmi Gazetede yayınlamış olduğu, Tarım Satış Kooperatifi ve Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin Anasözleşmesi ile yapılan değişikliklerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 16.3.1990 tarihli 3894 sayılı yazılarıyla 30.4.1985 tarih 3186 sayılı Kanunun 4. maddesine göre Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmış tarım satış kooperatifleri anasözleşmesinin 2. maddesinden 84. maddesine kadar değişiklik yapılmış ve değiştirilen 2. maddesine göre kooperatif noterce tasdik edilmiş anasözleşmesinin Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onayından sonra ticaret siciline tescil ve ilanı ile tüzel kişilik kazanır demekte olup, Turgutlu Ticaret Sicil Memurluğunun 1.6.1990 tarihli kararı kanuna uygun olduğundan kararın kaldırılması hususundaki talebin reddine,

17 No.lu Turgutlu Üzüm Tarım Satış Kooperatifine ait 1990/278 sayılı Bakanlar Kurulu kararı tasdikinden geçen örnek sözleşmesinin tescili için Sanayi ve Ticaret Bakanlığından onay alındıktan sonra tescil işleminin yapılması gerektiğinden davacının iddiasının reddine,

.....Kanun yolu açık olmak üzere verilen karar davacı vekilinin yüzüne, davalının gıyabında açıkça okunup anlatıldı. 3.10.1990

DANIŞTAY

Sekizinci Daire

Esas No: 1969/4242

Karar No: 1970/2025

ÖZÜ:Kuruluş halinde bulunan iktisadi devlet teşekküllerine ait işletmelerin odaya kaydı zorunludur.

İLGİLİ MEZVUAT: 5590 s.K.Md. 9/2,

KARAR:

5590 sayılı Kanununun 9. maddesinin 2. fıkrasına göre iktisadi devlet teşekküllerine ait işletmelerin odaya kayıtları zorunlu olup, fabrikanın henüz kuruluş halinde bulunması bu mecburiyeti kaldırııcı mazeret sayılmayacağından, beyannamede gösterilen sermaye miktarı gözönüne alınarak fevkalade dereceye dahil edilmesinde isabetsizlik bulunmadığından kaydının silinmesi isteğinin reddinde mevzuata aykırılık görülmemiştir.

DANIŞTAY

Sekizinci Daire

Esas No: 1966/3685

Karar No: 1967/2082

ÖZÜ: İŐtgal konusu nedeniyle sanayi odasına kayıtlı olması gereken üye, ticaret odasına kaydolup aidatlarını ödese de bilahare sanayi odasına kaydı yaptırıldığı takdirde geçmiş yıllara ait sanayi odası aidatlarını da ödemesi icab eder.

İLGİLİ MEVZUAT: 5590 s.K. Md. 3-5

DAVA:

1961 yılından beri sanayici olarak ticaret odasına kayıtlı olup yıllık bu odaya muntazaman ödedikleri ileri sürülerek, 1966 yılında sanayi odasına nakletmeleri üzerine, ticaret odasına ödedikleri 1964 ve 1965 yıllarına ait aidatların mükerrer olarak kendilerinden istenmesiyle ilgili 63.6.1966 gün ve 6/10542 sayılı kararın iptali istenmektedir.

KARAR:

Davacı işyerinin mahiyeti itibariyle 5590 sayılı Kanunun 3'üncü maddesi hükmü uyarınca sanayi odasına kaydını yaptırması gerekirken, 1966 yılına kadar ticaret odasına kayıtlı olarak kaldığı ve bu odaya yıllık aidatlarını ödediği, 1966 yılında sanayi odasına kaydını yaptırması sebebiyle 5590 sayılı Kanunun 89'uncu maddesi hükmü uyarınca kendisinden 1963 yılı kayıt ücreti ile 1964 ve 1965 yılı aidatının istendiği anlaşılmaktadır. Davacı 1964 ve 1965 yıllarına ait aidatlarını ticaret odasına yatırdığını, kendisinden mükerrer aidat istendiğini ileri sürmekte ise de, sanayici mahiyetini taşıması ve sanayi odasına kaydolarak bu odaya aidatlarını ödemesi gerekmesi sebebiyle uygulanan işlemde mevzuata aykırılık yoktur.

Açıklanan durum karşısında uygulanan işlemde bir kanunsuzluk görülmediğinden, davanın reddine, 6.6.1967 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

AZLIK OYU:

5590 sayılı Kanunun 89'uncu maddesi odalar ve borsalara kaydolunmadığı anlaşılan tacir ve sanayicilerden içinde bulunulan yıl hariç olmak üzere, geçmiş yıldan evvelki yıllar için aidat tahakkuk ettirilemeyeceğini hükme bağlamıştır. Davacının 1961 yılından itibaren ticaret odasına kayıtlı olduğu ve aidatlarını bu odaya ödediği anlaşıldığından açıklanan madde hükmü karşısında uygulanan işlemde mevzuata uyarlık görülmemiştir. Bu sebeple dava konusu kararın iptali gerekeceği oyu ile karara karşıyız.

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1981/5596

Karar No: 1981/2477

ÖZÜ:Gerekli inceleme yapılmadan, işi terk tarihi belirlenerek oda kaydının terkinin hukuka aykırıdır.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Danıştay 8. Dairesince işin gereği düşünüldü:

Davacının kasap esnafı iken, 10.6.1976 tarihinde işyerine başka bir şahsa devretmesinden sonra, Oda Yönetim Kurulunca 4.4.1978 gününde yapılan umumi üye yoklaması sonucunda davacının terki ticaret ettiği ve işyerinden ayrıldığı gerekçesiyle, 8.6.1978 gün ve 23 sayılı davalı Oda Meclisince, Oda ve Ticaret sicilinden kaydının silinmesine karar verilerek, terk tarihi 5.4.1978 olarak tescil edilmiş, dava da bu işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacının 10.6.1976 tarihinde işyerini başka birisine devrederek bu tarihten itibaren işi bıraktığı, Kırşehir Defterdarlığı Vergi Dairesi Müdürlüğünün yazısı ve diğer resmi belgelerle kanıtlandığının anlaşılması karşısında, gerekli inceleme yapılmaksızın, davacının işyerini terk tarihi olarak 5.4.1978 gününün saptanması ve resen oda ve ticaret sicilinden kaydının silinmesi yolundaki dava konusu işlemde hukuki isabet bulunmamaktadır.

Belirtilen nedenlerle dava konusu işlemin iptaline.....30.6.1981 gününde oybirliğiyle karar verildi.

DANIŞTAY

Sekizinci Daire

Esas No: 1971/2167

Karar No: 1972/402

ÖZÜ:Ticaret sicilinde kaydı devam edenin ticaret odasındaki kaydının silinmesinde isabetsizlik yoktur.

İLGİLİ MEVZUAT: 5590 s.K. Md.9.

KARAR:

5590 sayılı Kanununun 9. maddesine göre, ticaret siciline kayıtlı tacirlerin buldukları yerin ticaret odalarına kayıt olmaları zorunlu olduğundan, halen ticaret sicilindeki kaydı devam eden davacının, odadan kaydının silinmemesinde isabetsizlik bulunmadığından davanın reddine karar verilmiştir.